

Omvärldsrapport 2023

Arbetsmarknad och vuxenutbildning

2023-05-12

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	Förord.....	4
1.2	Om omvärldsarbetet	4
1.3	Rysslands invasion av Ukraina	5
1.4	Pandemin	6
1.5	Klimatförändringarna	7
1.6	Inflation och räntehöjningar.....	7
1.7	Energikris	8
1.8	En polariserad värld.....	8
1.9	En perfekt storm	9
2	Arbetsmarknadens behov och utveckling	10
2.1	Konjunkturen	10
2.2	Arbetsmarknaden	13
2.3	Inskrivna på arbetsförmedlingen	15
2.4	Göteborgsregionen.....	20
2.5	Branscher	22
3	Målgrupper	30
3.1	Göteborg växer.....	30
3.2	Migration.....	31
3.3	Personer med ekonomiskt bistånd.....	33
3.4	Personer med omställningsstudiestöd	35
3.5	Personer med funktionsnedsättning.....	37
3.6	Personer med rätt till arbetslöshetskassa	37
3.7	Äldre på arbetsmarknaden.....	38
4	Politik och lagstiftning	40
4.1	Debatt.....	40
4.2	Utredningar.....	40
4.3	Lag och förordning.....	41
5	Aktualiteter	45
6	Trender	50
6.1	8 trender i samhället 2023	50
6.2	AI.....	53
7	Från förvaltningen	56
7.1	Stödverksamheter	56

7.2	Nämndens nomineringar	56
8	Sammanfattande diskussion för arbvux	58
8.1	Reglemente – Uppdrag för NAV	58
8.2	Konsekvenser för arbvux	59

1 Inledning

1.1 Förord

Tack till omvärldsgruppen på ArbVux – Maria Emanuelsson, Gustaf Elowson, Anders Johansson, Aase Newborg, Sofia Nilsson-Davies – som bistått med mycket värdefull kunskap, input och dialog om omvärlden!

Tack även till alla andra som bidragit i arbetet.

En omvärldsbeskrivning blir aldrig klar. I ögonblicket den är skriven börjar den bli irrelevant. Se rapporten som en ögonblicksbild, där man utifrån det ögonblicket försöker förstå omvärlden och vad det kan innebära för förvaltningen.

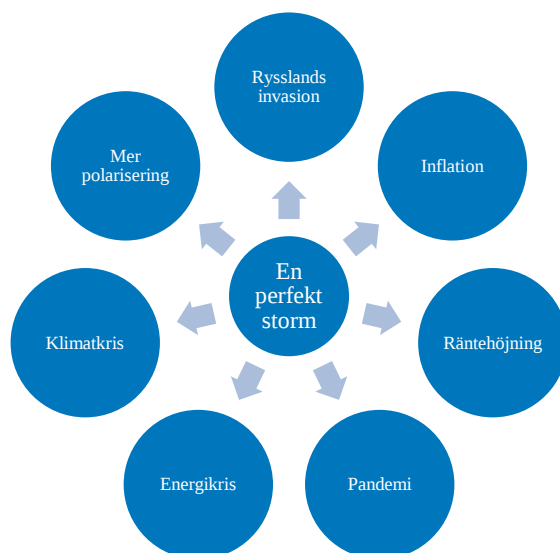
/John Harming, planeringsledare

1.2 Om omvärldsarbetet

Förvaltningen bedriver ett arbete med att bevaka omvärlden och analysera vad det kan innebära för förvaltningen. Den så kallade omvärldsgruppen samordnas av ledningsstaben och består av representanter från Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsavdelningarna samt förvaltningens strateger. Arbetet syftar till att skapa en handlingsberedskap genom att beskriva faktorer i omvärlden som bedöms ha en inverkan på förvaltningens uppdrag och arbete.

Primärt ska omvärldsanalysen vara ett stöd för grunduppdraget på förvaltningen, det vill säga för vuxenutbildning, arbetsmarknad samt studie- och yrkesvägledning. Stödverksamheterna – HR och kansli, Ekonomi och inköp, Kommunikation och IT samt Ledningsstaben bidrar till rapporten genom att ange förändringar avseende faktorer i deras respektive styrmiljöer som avsevärt påverkar dem själva och förvaltningen i sin helhet. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har tidigare under 2023 definierat verksamhetsnomineringar till kommunstyrelsen vilka också presenteras i denna rapport. Rapporten avslutas med en analys som kopplar identifierade omvärldsfaktorer till de uppdrag som nämnden har reglerade i reglemente.

Härnäst några ord om omvärldsfaktorer som påverkar globalt såväl som lokalt.

1.3 Rysslands invasion av Ukraina

24 februari 2022 inleddes Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Utrikespolitiska institutet skriver det som den farligaste politiska situationen i Europa sedan andra världskriget.

”Alltsedan 2014, då ett folkligt uppror i Ukraina gav uttryck för ukrainares önskan om starkare band till Västeuropa, har Ryssland försökt hejda landets närmande till väst. Sedan revolutionsåret i Ukraina 2014 har 25 års relativ avspänning mellan väst och öst ersatts av växande motsättningar med allt tydligare militära inslag.

Efter Sovjetunionens upplösning 1991 vacklade Ukraina, som hade varit en del av den sovjetiska statsbildningen, mellan att behålla nära band till den ryska ledningen i Moskva och att närma sig Västeuropa politiskt och ekonomiskt. Trots motstånd från Moskva valde Ukraina att skaffa sig ett samarbetsavtal med den västliga försvarsalliansen Nato och ett associationsavtal med EU.

Ekonomiskt vanstyre, korruption och bristande demokrati har förblivit problem i Ukraina. Konflikten i öster fick också ekonomiska dimensioner när separatister började konfiskera privatägda storföretag och ukrainska staten blockerade godstrafik till utbrytarområdena.

Nationalistiska inslag i revolutionen 2014 uppfattades dessutom som ett hot bland rysktalande invånare i öster och på halvön Krim, inte minst på grund av att det förekom stark propaganda i statskontrollerade ryska medier. Efter en ryskt organiserad kupp på Krim annekterade Ryssland halvön och har därefter knutit den närmare till sig genom att bygga en bro och järnvägsförbindelse.

I sydöstra Ukraina utropade ryskspråkiga miliser "folkrepubliker" och begärde att få tillhöra Ryssland. Miliserna tog kontroll över stora områden, och när Ukrainas armé efter en tid var på väg att besegra dem fick miliserna rysk hjälp med en motoffensiv. De Moskvastödda enklaverna Donetsk och Luhansk har

sedan dess utgjort ryska protektorat och invånarna har kunnat bli ryska medborgare.

Trots vapenvilor och internationella förhandlingar har strider fortsatt att flamma upp vid utbrytarenklaverna. Ryssland, som nu betraktar separatisterna i östra Ukraina som ryska medborgare i behov av skydd, har anfällt Ukraina och bestraffas för detta med internationella sanktioner av olika slag.”

[\(www.ui.se/landguiden/konflikter/ukraina2/\)](http://www.ui.se/landguiden/konflikter/ukraina2/)

Kriget har medfört att miljoner ukrainska medborgare är på flykt från sina hem, både inom landet och till EU där det så kallade massflyktsdirektivet har aktiverats. Massflyktsdirektivet är ett EU-system för nödsituationer som används vid exceptionella omständigheter med massiv tillströmning av personer för att ge omedelbart och kollektivt skydd till fördrivna personer samt minska trycket på EU-länders nationella asylsystem. För närvarande omfattas fyra miljoner människor från Ukraina av massflyktsdirektivet. I Sverige är siffran cirka 50 000 personer. (www.consilium.europa.eu/sv/infographics/ukraine-refugees-eu/)

Västvärlden har försett Ukraina med ekonomiskt, militärt och humanitärt stöd och en eventuella diplomatisk lösning finns inte på agendan för tillfället. Båda länderna anser att konflikten endast kan lösas på slagfältet. Vid skrivande stund (maj 2023) pågår diskussioner om när den så kallade våroffensiven från Ukrainas ska inledas samt om den kan påverka utgången av kriget på något sätt. Få verkar ha några givna svar på hur och när konflikten kan vara över.

1.4 Pandemin

Världshälsoorganisationen WHO bedömer att covid-19 inte längre uppfyller villkoren för att betraktas som ett internationellt akut hot mot människors hälsa. Detta meddelade WHO den 5 maj efter möte med den rådgivande expertkommittén inom WHO. Det akuta läget avslutas därmed, och övergår i ett mer långsiktigt arbete för att sjukdomens konsekvenser ska hanteras effektivt.

Covid-19 klassas heller inte längre som en allmänfarlig och samhällsfarlig sjukdom i Sverige. Däremot är sjukdomen fortfarande anmälningspliktig, vilket innebär att konstaterade fall fortfarande ska anmälas av sjukvården till den regionala smittskyddsläkaren och Folkhälsomyndigheten.

”Läget i Sverige. Antalet rapporterade fall av covid-19 har ökat något de senaste veckorna, men från låga nivåer. Antalet inlagda patienter med covid-19 i slutenvården, antal nya intensivvårdade patienter och antalet avlidna är på en oförändrad nivå sedan i mitten av februari. Sammantaget bedöms smittspridningen fortsatt vara på en låg nivå.” (20 april 2023, [folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/statistik-a-o/sjukdomsstatistik/covid-19-veckorapporter/aktuell-veckorapport-om-covid-19/](https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/statistik-a-o/sjukdomsstatistik/covid-19-veckorapporter/aktuell-veckorapport-om-covid-19/))

Båda Kina och USA har förklarat pandemin över. USA avskaffade krav på vaccination mot Covid-19 för inresa till USA i maj 2023.

1.5 Klimatförändringarna

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) är en mellanstatlig organisation som grundades 1988 av FN för att utvärdera vetenskapliga, tekniska och socioekonomiska aspekter av klimatförändringar. IPCC:s huvuduppgift är att sammanställa och utvärdera den senaste forskningen om klimatförändringar och dess konsekvenser på miljön, ekonomin och samhället i stort. I mars 2023 publicerade IPCC sin mycket omfattande summerande syntesrapport (AR6 Synthesis Report: Climate Change 2023) som bygger på sex delrapporter.

Budskapet i IPCC:s syntesrapport är att; klimatförändringen påverkar redan människor och ekosystem. Läget är allvarligt och det är bråttom, men lösningar finns. Rapporten återspeglar det som klimatpanelen visat i tidigare rapporter, men tonen är högre och mer allvarlig.

Rapporten syftar till att ge beslutsfattare viktigt kunskapsunderlag för att förstå klimatförändringen, dess effekter och risker samt möjligheter att möta den. Syntesrapporten lyfter fram att det är mänsklig påverkan som otvetydigt har värmt upp klimatsystemet, genom växthusgasutsläpp. Jämfört med åren 1850–1890 var den globala medeltemperaturen 1,1°C högre år 2011–2020. De globala utsläppen har fortsatt att öka.

Syntesrapporten är som sagt mycket omfattande. I dess sammanfattning för beslutsfattare (SPM) sammanfattas huvudbudskapen (Naturvårdsverket). Starkt kondenserat handlar dessa om att:

1. Det finns en snabbt krympande möjlighet att begränsa den globala uppvärmningen till 1,5°C eller långt under 2°C och för att säkerställa en livskraftig och hållbar framtid för alla.
2. Klimatförändringarna orsakar redan negativa omfattande och alltmer oåterkalleliga förluster och skador på naturen och mänskliga system, vilket också försvårar att åstadkomma hållbar utveckling.
3. Nuvarande klimatåtgärder både utsläppsminskning och anpassning är inte tillräckliga för klimatmålen eller att förebygga risker och skador.
4. Det finns en lång rad genomförbara alternativ för ökad klimatambition, både utsläppsminskning och anpassning.
5. De beslut och åtgärder som vi fattar under detta årtionde kommer att få konsekvenser för flera generationer under århundraden och längre.

1.6 Inflation och räntehöjningar

Inflationen är hög och med det kommer också högre räntor. Varor och tjänster blir dyrare och bolånen har ökat hundratals procent för hushåll med rörlig ränta eller där de bundna lånens bindningstider gått ut.

Det finns många anledningar till att inflationen har stigit så mycket. För det första ledde pandemin till att det blev nedstängningar av produktionen och problem med leveranser, vilket tryckte upp priserna.

För det andra steg priset på olja och naturgas till följd av Rysslands invasion av Ukraina. Det fick i sin tur priset på el- och energi att stiga, framförallt i Europa som importerar mycket gas från Ryssland. Eftersom olja och energi är en insatsvara i produktionen av andra varor drev det så småningom upp priserna på många andra varor.

För det tredje var det stora stimulanser i vissa länder från både finans- och penningpolitiken under pandemin som fick efterfrågan att stiga i ekonomin. Inflationen är hög i de flesta länder just nu.

Hög inflation och höga räntor gör att de svenska hushållen ser mycket negativt på sin egen ekonomi enligt konjunkturinstitutets konjunkturbarmeter.

1.7 Energikris

Energipriserna har aldrig varit så höga som de var under 2022. Detta beror främst på Rysslands oönskvärda invasion av Ukraina och det ryska utnyttjandet av gasleveranserna som ett krigsvapen.

Grossistpriset på el på EU:s inre marknad är direkt kopplat till priset på gas, som oftast importeras. Rysslands avsiktliga minskning av gasleveranserna är den främsta orsaken till att gaspriserna skjuter i höjden i EU. Detta har påverkat priset på el som produceras i gaseldade kraftverk, och därmed elpriserna över lag.

Energipriserna har sjunkit på sistone, men inför nästkommande vinter finns fortsatt en risk för lika höga priser som vi sett 2022–23.

1.8 En polariserad värld

Att det mellan USA och Kina länge pågått en form av handelskrig har varit tydligt. Nu börjar det gnissla även mellan USA och EU. USA har infört något som kallas IRA, Inflation Reduction Act, som är ett omfattande stöd för att gå mot en grön omställning där man bland annat uppmuntrar konsumenterna att köpa amerikanska elfordon. Inom EU har man det som kallas CBAM, Carbon Border Adjustment Mechanism. Syftet är att förhindra import av produkter som genererar mycket CO₂-avtryck. Något som USA och andra anser är hämmande för den globala handeln.

Det visar sig också att multinationella företag har en lägre vinstmarginal än lokala aktörer vilket också kan minska intresset för att göra affärer utanför det egna landet. Så sammantaget är detta något som kommer att diskuteras och påverka företag som vill göra affärer med andra länder.

Konsekvenserna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina är så omfattande att de är svåra att överblicka. Men de mer uppenbara konsekvenserna för Sverige, för att avgränsa geografiskt, är effekterna på energisektorn, medlemsansökan till NATO och den oro som kriget för med sig. ÖB, Michael Bydén's uttalande i december 2022 när det gäller hotet om storkrig är tydligt: ”För dem som är förvånade kan jag säga att det är hög tid att vakna upp. För det är precis så det

är”. Statsminister Ulf Kristersson har definierat situationen just nu för ”den allvarligaste sedan andra världskriget.” Det skapar naturligtvis en viss stress i försöken att komma med i NATO där, som bekant, Turkiet och Ungern ännu inte ratificerat Sverige och Finlands ansökan. Mycket tyder på att så inte sker förrän tidigast sommaren 2023 men kan också ta betydligt längre tid. Detta kommer att prägla den politiska debatten och skymma andra viktiga frågor. Det kan också leda till spänningar mellan NATO-medlemmar. Om och när Sverige kommer med i försvarsalliansen kommer det att påverka allt från statsbudgeten till praktiska åtgärder för att anpassa det svenska försvaret för en ny situation. Oron för krig har ökat under hösten 2022 och beroende på händelseutvecklingen under 2023 kan den öka ytterligare. Enligt en undersökning av MSB oktober 2022 är ca 70 procent oroliga för de konsekvenser kriget i Ukraina kan få för det svenska samhället. Ca 40 procent är oroliga för de konsekvenser det kan leda till för sig själv och sin familj. Det finns också en ökad oro för att andra konflikter blossar upp i krigets skugga. Några exempel är Israel-Palestinakonflikten, Kina-Taiwan, Nordkorea samt risken för att Ryssland utvidgar sitt krig till andra länder. Detta skulle i så fall påverka 2023 påtagligt.

1.9 En perfekt storm

För att sammanfatta omvärldens stora skeenden så vågar man nog hävda att vi nu befinner oss i en brytningstid, nästan som en i en ”perfekt storm”. Så många kriser samtidigt är ovanligt. Det åsyftar att flera vädersystem sammanfaller och bildar en omfattande storm. Några av de kriser vi kan se just nu är: Rysslands anfallskrig i Ukraina, en energikris med höga elpriser, ovanligt hög inflation, räntehöjningar, omställning mot en fossilfri värld, en förväntad ökad arbetslöshet, fortfarande risk för pandemieffekter i världen, spänningar mellan USA och Kina och ovanpå allt detta har vi klimatkrisen som fortsätter med klimatförändringar. Det är inte så konstigt att den generella oron bland svenskarna ökar.

2 Arbetsmarknadens behov och utveckling

2.1 Konjunkturen

På nationell nivå finns ett antal indikatorer som visar läget i svensk ekonomi. Indikatorerna utgör tillsammans en måttstock på vilket håll ekonomin är på väg och hur den mår för tillfället. Dessa indikatorer används även i prognoser gjorda av olika aktörer som siar om Sveriges ekonomiska framtid.

- Inflation

Riksbanken har ett mål om 2 procents inflation. I mars 2023 var inflationen 8,0 % (Riksbanken)

- Styrränta

3,5 % (beslut 3 maj 2023). Vid samma period förra året låg styrräntan på 0,0 %. (Riksbanken)

- Statsskuld

1 058 miljarder kronor i slutet av mars 2023. Statsskulden har minskar med cirka 80 miljarder sedan samma period 2022

- Bruttonationalprodukt (BNP)

BNP för 2022 ökat med 2,4 % jämfört med helåret 2021. (SCB)

- Stockholmsbörsen

Under 2023 har Stockholmsbörsen stigit. I början på maj var ökningen cirka 7 %.

- Svenska kronan

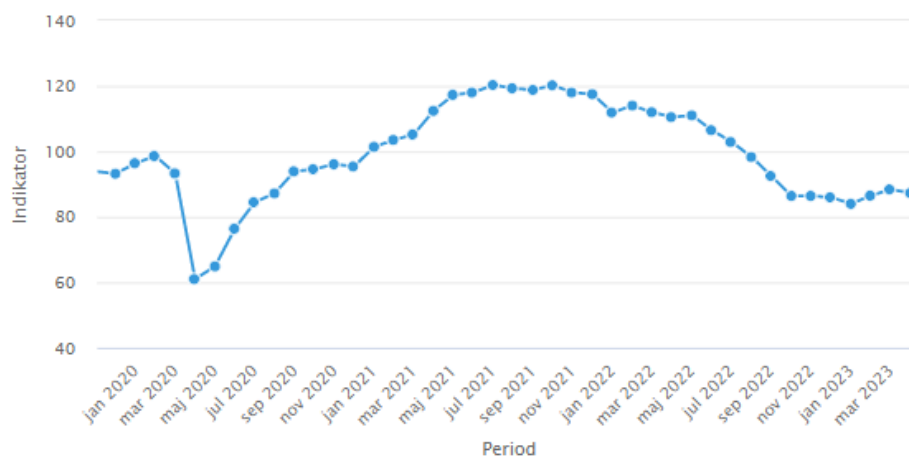
11,34 SEK kostade en Euro i maj 2023. Det är nästan det högsta priset för Euro någonsin. Kronan har på ett år försvagats med nästan 10 %.

Den svenska ekonomin går enligt konjunkturinstitutet 2023 in i en lågkonjunktur. Både hushåll och företag pressas av den höga inflationen och det allt högre ränteläget. Hushållens reala disponibla inkomster minskar i år och hushållen drar därför markant ner på konsumtionen. Samtidigt faller bostadsinvesteringarna kraftigt som en följd av lägre bostadspriser och ökade produktionskostnader. Dessutom påverkas exportsektorn av en vikande konjunktur i omvärlden.

I tabellen nedan spår institutet att arbetslösheten toppar 2024 på 8,2 % för att sedan vika nedåt igen. Styrräntan toppar på 3,75 % 2023 och når 1,50 % 2025 för att sedan ligga på den nivån. Lågkonjunkturer väntas pågå minst fram till och med 2024 för att 2025 eventuellt vända uppåt.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP till marknadspris	2,6	-0,6	1,3	3,1	3,0	1,9
BNP per invånare	2,0	-1,2	0,7	2,6	2,5	1,4
BNP, kalenderkorrigerad	2,7	-0,4	1,3	3,3	2,8	1,7
BNP, KIX-vägd (1)	3,1	1,1	1,7	2,1	2,1	2,1
KPI, KIX-vägd (1)	8,1	5,9	2,8	2,4	2,3	2,3
Bytesbalans (2)	4,4	6,2	6,6	6,4	5,7	5,3
Arbetade timmar (3)	2,4	0,8	0,2	1,4	1,2	0,6
Sysselsättning	2,7	0,4	-0,2	1,1	1,1	0,6
Arbetslöshet (4)	7,5	7,9	8,2	7,9	7,4	7,3
Arbetsmarknadsgap (4)	-0,2	-0,5	-1,3	-0,7	-0,1	0,0
BNP-gap (6)	1,0	-1,5	-2,2	-1,0	0,0	0,0
Timlön (7)	2,7	3,6	3,4	3,9	4,1	3,9
Arbetskostnad per timme (3,8)	3,3	4,9	2,9	3,9	4,1	3,9
Produktivitet (3)	0,3	-0,9	1,1	1,9	1,5	1,2
KPI	8,4	8,8	2,2	0,8	1,8	1,9
KPIF	7,7	6,1	1,7	1,8	2,0	2,0
Styrränta (9,10)	2,50	3,75	1,75	1,50	1,50	1,50
Tioårig statsobligationsränta (9)	1,5	2,5	2,5	2,6	2,6	2,7
Kronindex (KIX) (11)	121,1	124,5	123,0	121,3	119,6	118,0
Offentligt finansiellt sparande (2)	0,6	-0,1	-1,0	-0,3	0,1	0,3
Strukturellt sparande (12)	0,0	1,1	0,4	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld (2)	32,5	31,2	32,2	32,0	31,7	31,6

Vad tror företag och hushåll om ekonomin den närmaste framtiden?
Konjunkturinstitutets sammanvägda barometerindikator (april 2023) visar fortsatt ett mycket svagt värde när det gäller framtidstro, men kurvan pekar inte längre nedåt utan befinner sig på en plattå, vilket grafen nedan visar.

Bryter man ut vissa delmoment i konjunkturbarometern uppvisar endast tillverkningsindustrin en ekonomisk optimism för utvecklingen de kommande tolv månaderna. Hushållens syn på deras egen ekonomi är fortsatt mycket pessimistisk.

	feb 2023	mar 2023	apr 2023	Diff	Läget
Barometerindikatorn	86,5	88,4	87,3	-1,1	--
Tillverkningsindustri	102,4	103,3	101,6	-1,7	+
Bygg & anläggning	94,7	95,9	99,2	3,3	=
Detaljhandel	78,6	81,5	79,0	-2,5	--
Tjänstesektorn	89,9	91,9	90,3	-1,6	-
Hushåll	62,1	63,8	65,1	1,3	--
Mikroindex hushåll	54,2	55,3	57,6	2,3	--
Makroindex hushåll	80,9	81,9	83,2	1,3	--

Läget: ++ Mycket starkt, + Starkt, = Normalt, - Svagt, -- Mycket svagt.

Även om framtidsutsikterna ser negativa ut så finns det mätningar av karaktären ”ser ljus i slutet på tunneln”. I vår del av Sverige har Västsvenska Handelskammaren gjort en undersökning med sina medlemsföretag och de tror att på 12 månader kommer läget att vara bättre än idag.

PRESSMEDDELANDE - 3 MAJ 2023 09:07

Vårtecken i Västsveriges konjunktur

Västsvenska Handelskammarens företagspanel förutspår en svag nedgång av konjunkturen. Men kanske finns vändningen runt hörnet då företagen trots allt gör sin mest optimistiska konjunkturprognos på åtta månader.

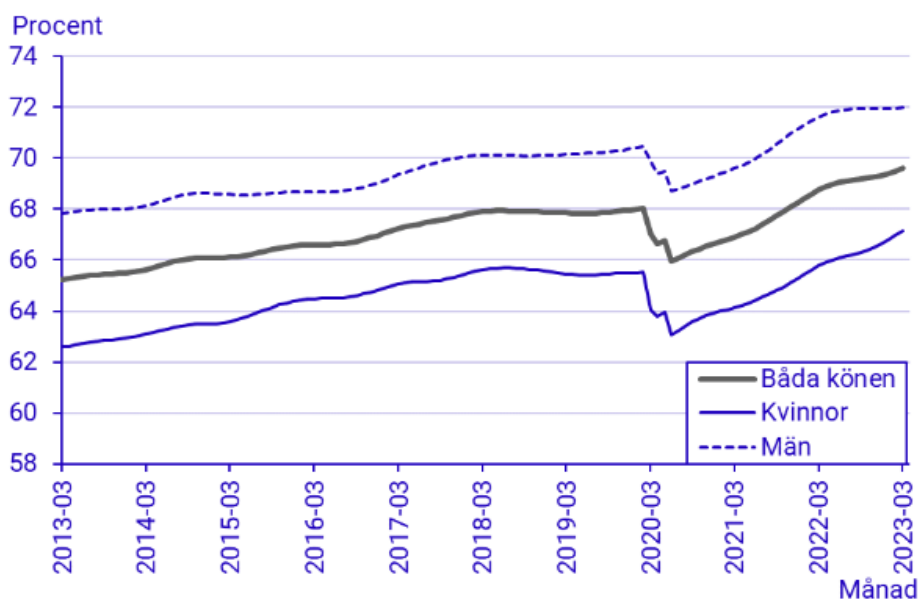
Efter en lång vinter finns det vårtecken även i ekonomin som påverkar företagens konjunkturbedömning. Inte minst att inflationstakten är på väg ner vilket visar att räntehöjningarna börjar få avsedd effekt.

2.2 Arbetsmarknaden

Både SCB och arbetsförmedlingen rapporterar data om arbetslösheten. Siffrorna skiljer sig åt och ska inte blandas ihop. SCB inhämtar sin data via undersökningar medan Arbetsförmedlingens data är verksamhetsstatistik, hämtad direkt ur myndighetens databas. Båda är intressanta då de levererar statistik över tid som ger en bild över utvecklingen. De levererar också lite olika mått som endast en av de två instanserna har. Officiell procentsats på arbetslöshet tillhandahålls exempelvis endast av SCB.

SCB:s arbetskraftsundersökning från mars 2023 visar att antalet sysselsatta ökat med 144 000 till 5 236 000 på ett år, vilket är den högsta på över 20 år.

Andelen sysselsatta av befolkningen efter kön, säsongrensade och utjämnade data, 15–74 år

Antalet arbetslösa var 434 000 vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 7,7 %. Säsongrensat uppgick arbetslöshetstalet till 7,3 %.

Enligt säsongrensade och utjämnade data uppgick antalet utrikes födda sysselsatta till 1 156 000 personer och sysselsättningsgraden var 63,7 procent. Det är en ökning i både antal och andel jämfört med närliggande månader.

Enligt arbetsförmedlingen var antalet inskrivna arbetslösa i Sverige på arbetsförmedlingen 327 000 i april 2023. Arbetsförmedlingen skriver i maj 2023 att arbetslösheten är den lägsta på många år.

[Start](#) / [Om oss](#) / [Press](#) / [Pressmeddelanden](#)

[Lyssna](#)

[Tillbaka till urval](#)

Pressmeddelande, 11 maj 2023

Arbetslösheten på lägsta nivån på 14 år

Inte sedan i mars 2009 har arbetslösheten varit så låg som den är just nu. Det visar Arbetsförmedlingens senaste statistik.

2.3 Inskrivna på arbetsförmedlingen

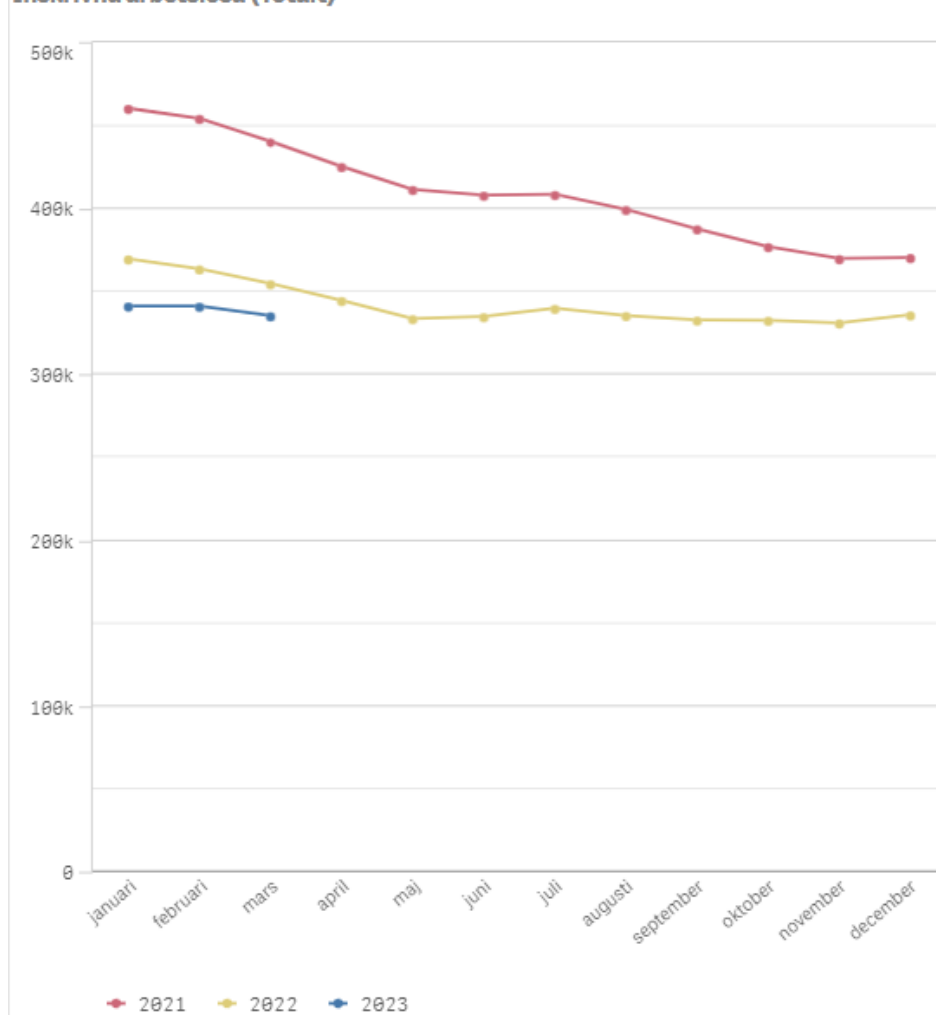
Arbetsförmedlingen presenterar statistik över sin verksamhet löpande. De begrepp Arbetsförmedlingen använder förklaras i tabellen nedan.

Arbetsmarknadsdata, Arbetsförmedlingen, definitioner	
Begrepp	Definition
Nyanmälda platser	Nya lediga platser som arbetsgivaren anmäler till Arbetsförmedlingen under veckan/månaden
Alla lediga jobb	Platser som fortfarande är lediga vid veckans/månadens slut
Sökande som har fått arbete	Sökande som fått arbete (deltidsarbetslös, timanställd, introduktionsjobb, tillfälligt arbete, nystartsjobb, ombytessökande Samhall, lönebidrag för utveckling i anställning, lönebidrag för trygghet i anställning, yrkesintroduktion, ombytessökande, lönebidrag för anställning, offentligt skyddat arbete, förstärkt särskilt anställningsstöd, trainee brist, särskilt anställningsstöd, extratjänster, lönebidrag för utveckling i arbetet hos Samhall)
Nyinskrivna sökande	Nyinskrivna sökande
Öppet arbetslösa och sökande i program -Mer än 6 månader -Mer än 12 månader -Mer än 24 månader	Personer som är öppet arbetslösa eller deltar i program och varit sammanhängande utan arbete i mer än 6/12/24 månader.
Öppet arbetslösa	Arbetssökande utan arbete som aktivt söker jobb, omgående kan börja jobba och som inte deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.
Övrigt	Deltagande i arbetsmarknadsutbildning, validering, arbetspraktik, arbetsträning för vissa nyanlända, stöd till start för näringsverksamhet, jobbgaranti för ungdomar, förberedande utbildning, förberedande insatser, projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning, jobb- och utvecklingsgaranti, etableringsprogrammet. Deltidsarbetslösa, tillfällig timanställning, sökande med tillfälligt arbete, ombytessökande, ombytessökande Samhall Introduktionsjobb, extratjänster, lönebidrag för anställning, offentligt skyddat arbete, lönebidrag för utveckling i anställning, lönebidrag för trygghet i anställning

2.3.1 16–64 år

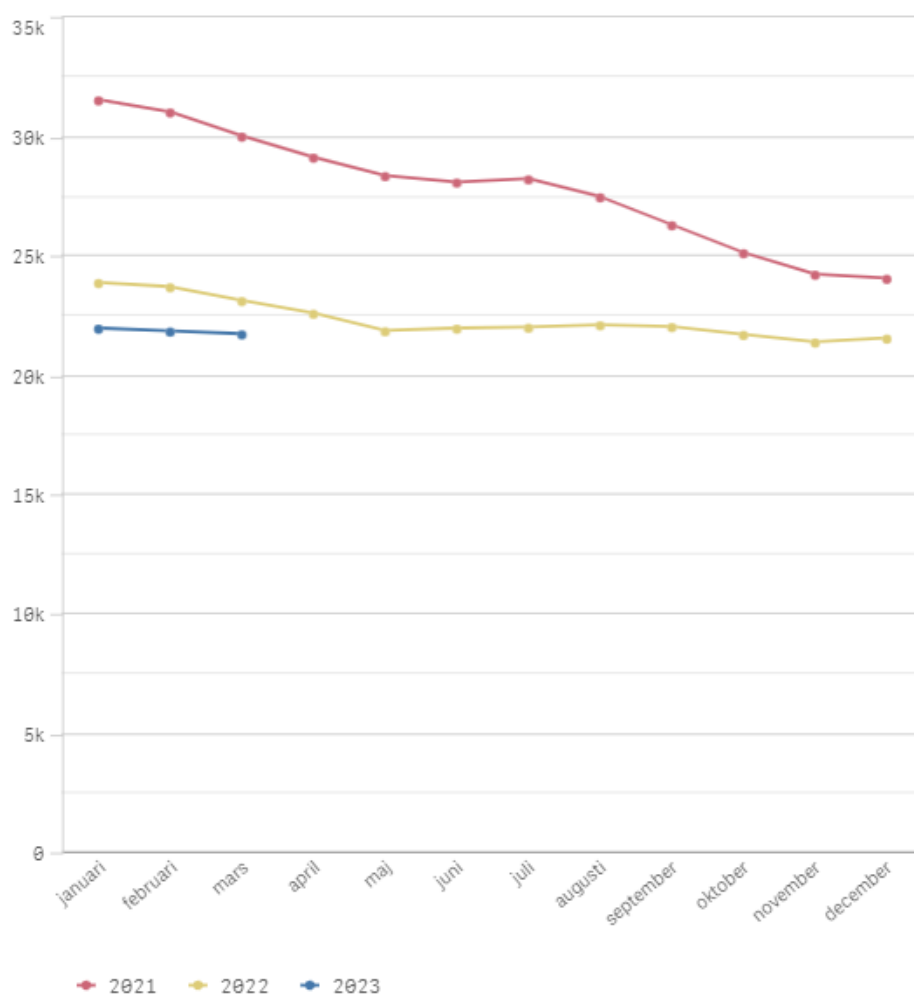
16–64 år, riket	Mars 2023	Mars 2022	Skillnad
Nyanmälda platser	222 631	206 861	7,6%
Alla lediga jobb	218 193	217 352	0,4%
Sökande som har fått arbete	29 940	34 563	-13,4%
Nyinskrivna sökande	30 149	29 665	1,6%
Öppet arbetslösa	152 539	162 176	-5,9%
Arbetslösa i program	182 789	192 470	-5,0%
Varav mer än 6 mån	202 360	233 982	-13,1%
Varav mer än 12 mån	142 990	173 542	-17,6%
Varav mer än 24 mån	87 970	98 859	-11,0%
Samtliga inskrivna	527 968	559 205	-5,6%

Inskrivna arbetslösa (Totalt)

16–64 år, Göteborg	Mars 2023	Mars 2022	Skillnad
Nyanmälda platser	16 082	16 008	0,5%
Alla lediga jobb	14 488	15 256	-5,0%
Sökande som har fått arbete	1 875	2 240	-16,3%
Nyinskrivna sökande	2 255	2 178	3,5%
Öppet arbetslösa	10 513	11 399	-7,8%
Arbetslösa i program	11 237	11 747	-4,3%
Varav mer än 6 mån	12 758	15 047	-15,2%
Varav mer än 12 mån	9 078	11 523	-21,2%
Varav mer än 24 mån	5 755	6 682	-13,9%
Samtliga inskrivna	32 288	34 405	-6,2%

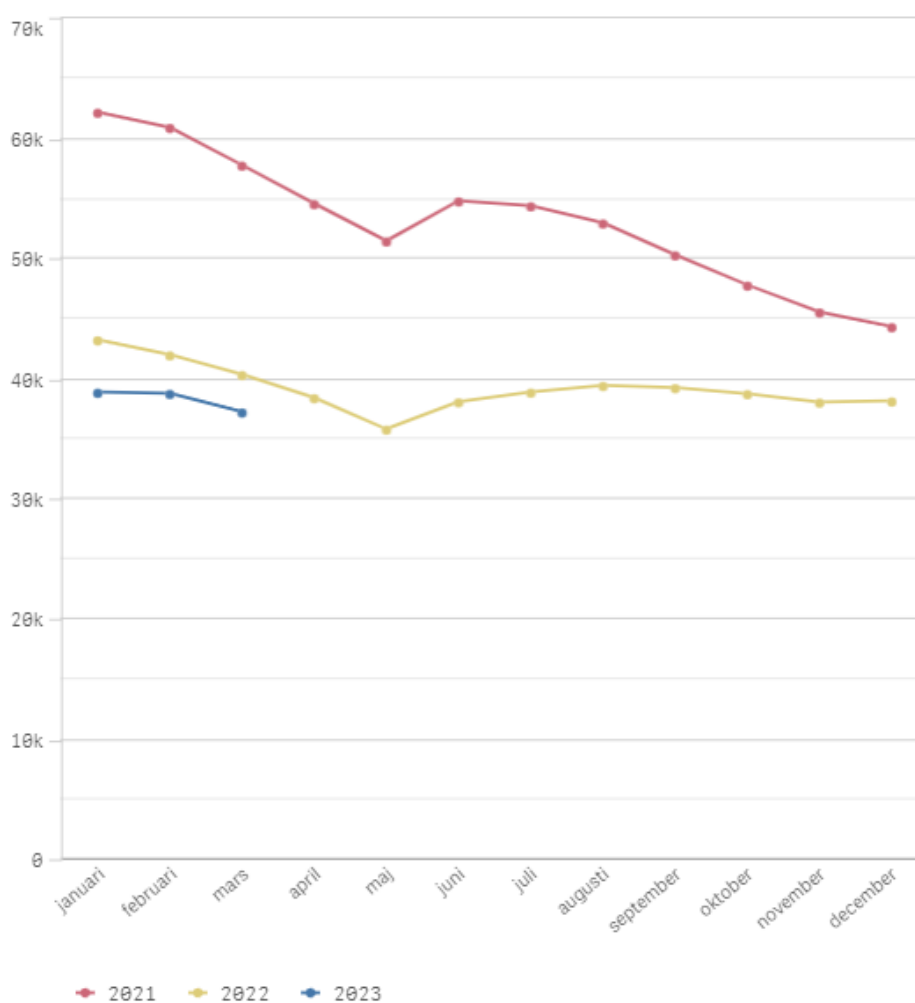
Inskrivna arbetslösa (Totalt)

2.3.2 18–24 år

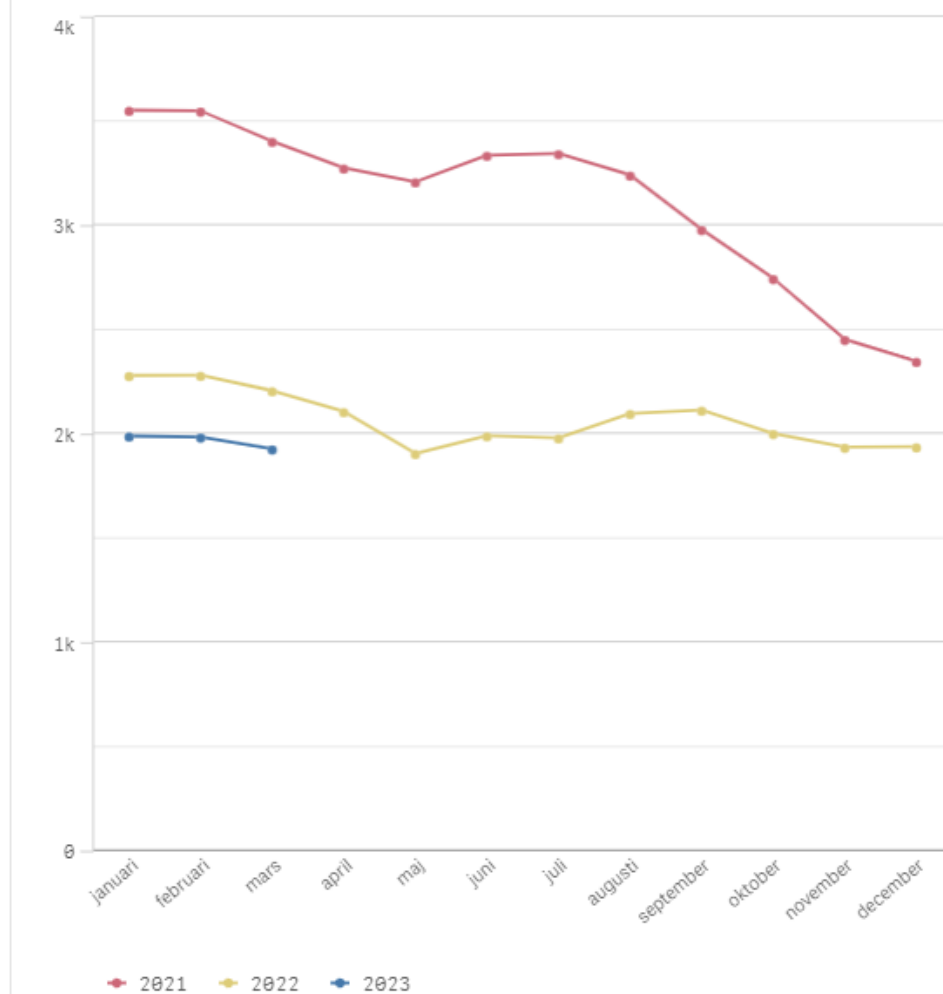
18–24 år, riket	Mars 2023	Mars 2022	Skillnad
Sökande som har fått arbete	4 334	4 831	-10,3%
Nyinskrivna sökande	6 519	7 182	-9,2%
Öppet arbetslösa	16 661	15 878	4,9%
Arbetslösa i program	20 600	24 493	-15,9%
Varav mer än 6 mån	15 285	19 398	-21,2%
Varav mer än 12 mån	7 642	10 300	-25,8%
Varav mer än 24 mån	2 556	3 033	-15,7%
Samtliga inskrivna	52 148	56 056	-7,0%

Inskrivna arbetslösa (Totalt)

18–24 år, Göteborg	Mars 2023	Mars 2022	Skillnad
Sökande som har fått arbete	236	218	-12,6%
Nyinskrivna sökande	421	461	-8,7%
Öppet arbetslösa	1 020	999	2,1%
Arbetslösa i program	909	1 209	-24,8%
Varav mer än 6 mån	700	1 012	-30,8%
Varav mer än 12 mån	344	596	-42,3%
Varav mer än 24 mån	131	157	-16,6%
Samtliga inskrivna	2 703	2 981	-9,3%

Inskrivna arbetslösa (Totalt)

Arbetsmarknaden visar sammanfattningsvis på en nedgång av personer som varit arbetslösa längre än 12 månader (långtidsarbetslöshet) i såväl riket som Göteborg. Bland unga i Göteborg har siffran minskat med drygt 42 % på ett år. Antalet av samtliga inskrivna på arbetsförmedlingen minskar också. Däremot är det 10–15 procent färre personer som fått arbete.

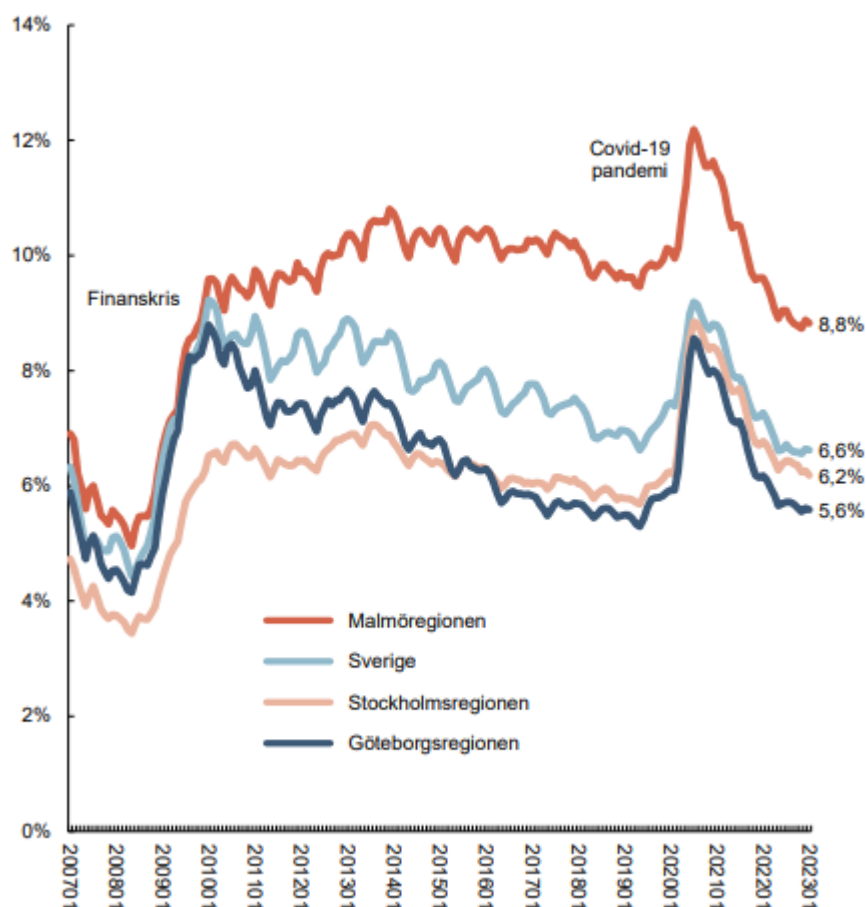
2.4 Göteborgsregionen

Business region Göteborg (BRG) konstaterar i sin första konjunkturrapport för 2023 att arbetslösheten kan öka något i göteborgsregionens arbetsmarknad (13 kommuner).

Arbetslösheten på årsbasis i regionen fortsätter att minska i januari och i nuläget uppmäts en nivå på arbetslösheten som fortfarande är något lägre än för perioden 2014–2019, då den genomsnittliga arbetslösheten var 5,8 procent. I januari 2023 var arbetslösheten 5,6 procent i Göteborgsregionen (-0,6%-enheter på årsbasis), vilket motsvarar drygt 30 600 personer (öppet arbetslösa och personer i arbetsmarknadspolitiska program). Av de inskrivna personerna i regionen var 40 procent inrikes födda och 60 procent utrikes födda. Drygt 3 000 personer av dessa var ungdomar (18–24 år). I Stockholmsregionen var arbetslösheten 6,2 procent (-0,6%-enheter på årsbasis) och i Malmöregionen 8,8 procent (-0,8%-enheter på årsbasis). Arbetslösheten i Sverige stannar på 6,6 procent (-0,6%-enheter på årsbasis). På ett års sikt fortsätter Göteborgsregionens arbetslöshet att minska inom alla grupper vi följer på arbetsmarknaden. Kraftigast minskar arbetslösheten för utrikes födda och ungdomar. I januari 2023 var till exempel arbetslösheten bland utrikes födda ungdomar 12,5 procent (-4,9%-enheter på årsbasis). Trots kraftiga minskningar är nivån på arbetslösheten fortsatt mycket hög för utrikes födda. Sett till hela gruppen utrikes födda stannar arbetslösheten i januari 2023 på 13,2 procent (för Sverige var motsvarande 15,8%). För ungdomar 18–24 år var arbetslösheten 5,8 procent i januari (-1,3%-enheter på årsbasis). Konjunkturläget är för stunden svagt och väntas bli svagare framåt under 2023. Våra förväntningar är att det under året kommer att bli svårare att göra ett inträde på regionens jobbmarknad, vilket kan öka arbetslösheten något. (BRG, konjunkturrapport #1 2023)

Grafen nedan visar en jämförelse mellan de olika storstadsregionerna, vilket innefattar storstäderna med respektive kranskommuner.

**ÖPPET ARBETSLÖSA SAMT I ARBETSMARKNADSPOLITISKA PROGRAM –
PROCENT AV ARBETSKRAFTEN 16-64 ÅR**

Källa: Arbetsförmedlingen och SCB

Vid en jämförelse mellan mars 2023 och mars 2022 (samma som i siffrorna över Göteborg i avsnittet innan) avseende utvecklingen för personer som öppet arbetslösa och program ges vid handen att i stort sett samtliga kommuner inom göteborgsregionen såväl som storstäderna har en positiv utveckling. Det vill säga att färre personer är öppet arbetslösa och i program.

	Invånare	Öppet arbetslösa och i program		Diff.	Skillnad i procent
		Mars 23	Mars 22		
Ale	32 394	604	625	-21	-3,4%
Alingsås	42 199	914	928	-14	-1,5%
Göteborg (kommun)	596 841	21 750	23 146	-1 396	-6,0%
Härryda	39 762	632	628	4	0,6%
Kungsbacka	85 801	1 100	1 206	-106	-8,8%
Kungälv	49 068	866	875	-9	-1,0%
Lerum	43 536	722	736	-14	-1,9%
Lilla Edet	14 428	364	415	-51	-12,3%
Mölnadal	70 109	1 284	1 426	-142	-10,0%
Partille	39 852	930	983	-53	-5,4%
Stenungsund	27 870	484	497	-13	-2,6%

Öckerö	12 800	171	177	-6	-3,4%
Göteborgs-regionen	1 070 935	29 821	31 642	-1 821	-5,8%
Stockholm (kommun)	984 700	32 296	33 945	-1 649	-4,9%
Malmö (kommun)	357 377	20 799	21 801	-1 002	-4,6%
Riket	10 521 556	335 328	354 646	-19 318	-5,4%

Göteborg (kommun) har haft en något bättre utveckling än kommunerna Stockholm och Malmö. Även i relation till riket har Göteborg haft en bättre utveckling. I relation till göteborgsregionen i sin helhet ligger Göteborg på samma nivå. Värt att notera är att Göteborgs siffror väger tungt avseende siffran för göteborgsregionen då invånarantalet i Göteborg utgör 55% av hela göteborgsregionen.

2.5 Branscher

Hur är tillståndet i ett antal branscher i vår region? Inom ramen för regional yrkesutbildning för vuxna (yrkesvux) genomförs en omvärldsbevakning på ett antal branscher. Omvärldsbevakningen ligger till grund för det utbud som blir sökbart för invånare i göteborgsregionens 13 kommuner. Omvärldsbevakningen som genomförts våren 2023 – i ett samarbete mellan arbvux, göteborgsregionen och arbetsförmedlingen – ligger till grund för 2024 års yrkesvuxutbud. Bevakningen avser branscherna bygg, tillverkningsindustri, tjänstesektor, besöksnäring, Handel och transport. Därutöver refereras även till andra källor som beskriver ytterligare branscher. Sammantaget kan man säga att bilden är paradoxal. Förenklat så skapar rådande nedåtgående konjunktur pessimism, men svårighet med kompetensförsörjning kvarstår i många branscher. Dvs företagen vill fortsatt rekrytera och behålla sin personal på en hårt konkurrensutsatt marknad om arbetskraft, trots ett dystert konjunkturläge. Värt att notera är att den starka arbetsmarknaden i stort spås försvagas de närmaste åren.

2.5.1 Bygg

I Göteborgsregionen har byggsektorn gått starkt under en längre period, men läget har dämpats betydligt under hösten 2022. Något fler byggföretag uppger att byggvolymen har ökat under det tredje kvartalet. Från undersökningen framgår det dock att hälften av byggföretagen för närvarande upplever ett begränsat byggande på grund av dålig efterfrågan. Även tillgång till material och utrustning har bidragit till ett begränsat byggande för drygt en tredjedel av byggföretagen. Å andra sidan uppger fler byggföretag att antal anställda har ökat den senaste perioden. I Byggföretagens konjunkturprognos från oktober 2022 väntas bygginvesteringarna i Göteborgs-regionens minska med cirka 2 procent under 2022 och framåt 2023 spås minskningen vara 11 procent.

Utsikterna framåt inom regionens byggsektor är fortsatt pessimistiska vad gäller byggvolym och anställda. Klart fler byggföretag väntar sig en minskad byggvolym under fjärde kvartalet. Även antal anställda inom bygg förväntas minska då fler byggföretag upplever att de behöver mindre personal. Konjunkturindikatorn för byggsektorn under tredje kvartalet 2022 landar på 99,1, vilket pekar på ett normalt konjunkturläge.

Nybyggnationen av bostäder gick trögt redan under de sista månaderna 2022. Men 2023 ser ut att bli det sämsta på flera år. Nyligen kom Bygghälsan med en byggstartsindikator som visade på en dyster höst för bostadsbyggandet: siffrorna visade på en nära nog halvering jämfört med samma period 2021. Boverket i sin tur räknade i sin prognos i december med cirka 33 000 påbörjade bostäder 2023, jämfört med 60 000 under 2022 och 71 000 året före. Mycket tyder alltså på att en dålig trend håller i sig in i 2023. (Byggföretagen)

Byggnads och Målarnas a-kassa har redovisat siffror som visar att arbetslösheten nu är uppe i 11 % av Byggnads och Målarnas medlemmar (öppet arbetslösa och i arbetsmarknadspolitiska program). Det finns inga tecken som visar att ökningen mattas av. Tvärtom riskerar vi att nå de nivåer som vi hade vid förra lågkonjunkturen 2008–2009.

Investeringarna för bostadsprojekt i Göteborg väntas minska med 26 procent i år, det visar en ny prognos från branschorganisationen Byggföretagarna. Samtidigt växer staden och om bara 15 år väntas antalet göteborgare ha ökat med 115 000.

Enligt prognosen minskar investeringarna för bostäder, lokaler och anläggningar i Göteborg med 14 procent under 2023. Allra mest minskar det bland bostadsprojekten, 26 procent.

Enligt Anna Lönn Lundbäck, regionchef på Byggföretagen, så beror de minskade investeringarna framför allt på räntehöjningarna. Hushållen får en alltmer ansträngd ekonomi men det blir också tuffare för byggföretag att kunna göra investeringar.

2.5.2 Tillverkningsindustri

Normalstarkt läge inom tillverkningsindustrin, trots inbromsning. Fram till halvårsskiftet har konjunkturläget för regionens tillverkningsföretag varit urstarkt – men nu bromsar även tillverkningsindustrin. Med en konjunkturindikator på 104,1 för tredje kvartalet 2022 är tillverkning fortfarande den sektorn i regionen med starkast lägesbild. Produktionsvolymen har dock ökat under det tredje kvartalet och kapacitetsutnyttjandet är fortsatt högt på 86 procent. När det gäller anställda så är läget någorlunda oförändrat, men tillverkningsföretag med ökande lönsamhet är betydligt färre än tidigare.

Produktionsvolymen framåt väntas stiga och samtidigt förväntas fler tillverkningsföretag anställa personal under fjärde kvartalet. Undersökningen visar fortsatt att flertalet faktorer begränsar produktionen i nuläget. Bland annat uppger 40 procent av tillverkningsföretagen att en dålig efterfrågan begränsat deras produktion. Andra faktorer, där läget mildrats från att ha varit ansträngt,

är framför allt brist på material och utrustning samt brist på arbetskraftskompetens.

I april och maj 2023 har två större varsel gjorts inom fordonsindustrin, vilket också kan vara en indikator på att branschen själva ser negativt på den närmaste framtiden.

2.5.3 Tjänstesektor

I undersökningen för årets fjärde kvartal har läget växlat till lågkonjunktur för Göteborgsregionens tjänstesektor. Vad gäller efterfrågan på tjänster är läget nästintill oförändrat under kvartalet. Även när det gäller lönsamhet är läget nästintill oförändrat. Sett till antal anställda så har fler tjänsteföretag ökat sina anställda under fjärde kvartalet 2022. Oroande är dock att 42 procent av företagen uppger att arbetskraftsbrist för närvarande begränsar verksamheten. Nära två femtedelar av tjänsteföretagen uppger även att en dålig efterfrågan har begränsat verksamheten i nuläget. Utsikterna framåt är klart svaga. I stora drag spår tjänsteföretagen en svag ökning för efterfrågan på tjänster. Samtidigt uppger något fler tjänsteföretag att de förväntas anställa personal under det första kvartalet 2023. Göteborgsregionens tjänstesektor befinner sig i nuläget i en lågkonjunktur med konjunkturindikator som stannar på 89,2.

2.5.4 Besöksnäring

Resandet till och från Göteborgsregionen fortsätter att återhämta sig bra även in på 2022 års sista kvartal. Under perioden oktober till december 2022 hade Göteborg Landvetter Airport i genomsnitt cirka 376 000 flygpassagerare per månad (+43% på årsbasis). Vi får fortsatt tolka den procentuella ökningen med viss försiktighet då jämförelseperioden är svag. Av de passagerarresor som gjorts den senaste perioden består 16 procent av inrikesresor, 79 procent av europaresor och resterande 5 procent av resor till övriga världen. Sett till helåret 2022 så hade drygt 4 447 000 flygpassagerare tagit sig till och från Göteborgsregionen, vilket kan jämföras med motsvarande för 2021, då antal flygpassagerare uppgick till drygt 1 911 000 (+133% på årsbasis).

Sverige har i dagsläget en svag valuta som förväntas vara positiv för besöksnäringen då det kan attrahera fler utländska besökare.

Enligt branschorganisationen Företagarna och deras undersökning Småföretagsbarometern var det fler företag inom hotell och restaurang som hade minskat antalet anställda än de som ökat antalet anställda.

2022 var ett bra år för hotellen i Göteborg, men med stramare budget för privatpersoner finns en risk att trenden vänder nedåt.

2.5.5 Handel

Svensk Handels Kompetensrapport 2022 visar att färre butiker och ökad grad av automatisering innebär att drygt var tionde butikssäljare försvinner till år 2030. Fortfarande är dock butikssäljare den största yrkesrollen i handeln med ett årligt

rekryteringsbehov på 48 000 personer år 2030. Totalt väntas branschen anställa drygt 138 000 butikssäljare, en minskad efterfrågan på 18 600 tjänster jämfört med idag.

Handelns kompetensbehov handlar om vilka specifika kompetenser som kommer att behövas i framtiden men det handlar också om hur många anställda som kommer att behövas totalt, det vill säga om det framtida personalbehovet.

Svensk Handels prognos är att det år 2030 kommer att anställas cirka 120 000 individer i handeln till följd av personalomsättningen. Personalomsättningen står för den största andelen av nyanställningarna, men den medför ingen ökad sysselsättning totalt sett. Den totala sysselsättningen, eller det totala antalet anställda, utvecklas i stället av att branschen som helhet växer eller krymper.

En tuffare privatekonomi gjorde sig påmind i handeln under det fjärde kvartalet 2022.

I slutet av 2022 gjorde den lägre köpkraften hos konsumenterna sig påmind i Sveriges detaljhandel. Detta syntes tydligt i sällanköpsvaruhandeln som under det fjärde kvartalet 2022 hade en negativ försäljningstillväxt om 1,2 procent i jämförelse med samma period 2021. Det var främst de hemrelaterade branscherna, som blomstrade under pandemin när vi spenderade mer tid i våra hem, som drog ner försäljningen i sällanköpsvaruhandeln i slutet av förra året. Detta beror till stor del på att det är kapitalintensiva branscher som drabbas av att konsumenterna avvaktar med större investeringar, men även på att antalet flyttar minskat vilket gör att efterfrågan på renoveringar minskar. Bygg-, järn- och färghandeln omsatte 1 267 miljoner kronor mindre under det fjärde kvartalet 2022 än under samma period 2021, medan möbel- och heminredningshandeln tillsammans tappade 983 miljoner kronor.

Hushållen håller hårdare i plånboken och tvingas omprioritera. I ekonomiskt tuffa tider tenderar konsumenterna att prioritera bort viss konsumtion, i synnerhet den som innefattar kapitaltunga varor eller tjänster såsom fordon och utlandsresor. Under 2022 steg hushållens totala konsumtionsutgifter med 2,1 procent. En del av detta kan förklaras av att det fanns ett uppdämt konsumtionsbehov efter att pandemirestriktionerna lättat och vi alltmer återgick till en prepandemisk vardag. Under 2022 års sista kvartal sjönk däremot konsumtionen med 2,3 procent, till följd av att konsumenterna höll hårdare i plånboken. Hushållens totala konsumtionsutgifter på möbler och heminredningsartiklar minskade med 13 procent jämfört med samma kvartal föregående år.

Färre butiker i Sverige på andra sidan lågkonjunkturen. I slutet av 2021 fanns det 31 520 butiker runt om i Sverige, vilket är en minskning med nästan 2 600 butiker på fyra år. Det motsvarar ett tapp på 8 procent. När vi nu går in i tuffare tider väntas denna utveckling accelerera. För svenska handlare blir varuinköpen, hyran, elen och lönerna dyrare och många får svårt att möta den ökade kostnadsmassan och samtidigt hantera konsumenternas minskade köpkraft och dess negativa effekt på efterfrågan. Detaljhandeln har under det senaste året varit en av de mest konkursdrabbade delarna av näringslivet och vi kan vänta oss både butiksstängningar och utslagningar av företag.

2.5.6 Transport

I dag råder en stor brist på utbildade bussförare inom hela EU i allmänhet, och i Sverige i synnerhet. En drivande faktor bakom förarbristen är skillnaden i ålderskrav mellan personbil-, lastbils- och busskörkort. I och med att ålderskravet är högre för buss, har en stor del av de potentiella förarna redan gjort andra yrkesval då de uppnått den föreskrivna åldern.

Bussbranschen har en åldersstruktur där en oroväckande hög andel av förarna är äldre. 2021 var 25 procent över 61 år. Problemet med förarbristen är akut, och den rådande åldersstrukturen riskerar att förvärra problemet än mer under de kommande fem åren. Samtidigt som branschen behöver rekrytera flera tusen förare de kommande åren, är det en stor del av yrkeskåren som närmar sig pensionsåldern. Situationen är likartad i majoriteten av EU:s medlemsstater.

Transportföretagens analys är att den svenska transportsektorn behöver rekrytera 150 000 nya medarbetare fram till 2035. Merparten av dessa är yrkesförare. Tillgången till kompetens blir en av transportbranschens största utmaningar kommande år, enligt branschorganisationen.

Inom EU kan två miljoner förare komma att saknas till 2026.

2.5.7 Velfärdsbranschen

Utmaningen att hantera kompetensförsörjningen inom välfärdssektorn fortsätter. Sveriges kommuner och regioner (SKR) redogör för ett scenario att 410 000 personer behöver anställas inom branschen (kommuner, regioner, privata aktörer) under tioårsperioden 2021–2031.

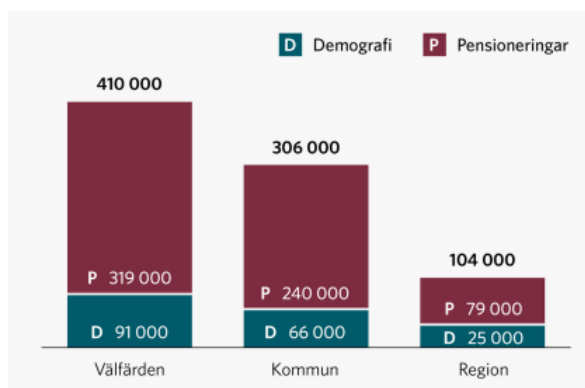
Behoven av anställda ökar i välfärden

Om ingenting förändras leder befolkningens utveckling, eller demografin, till att behovet av anställda i välfärden (inklusive privata utförare) ökar med 91 000 personer under perioden 2021–2031. Det innebär en ökning från 1 217 000 anställda 2021 till 1 308 000 anställda 2031, vilket motsvarar omkring sju procent i kommun och åtta procent i region. Under samma period beräknas omkring 319 000 anställda att gå i pension i kommuner och regioner (inkl. privata utförare). Sammantaget innebär det att behovet av anställda till välfärden, allt annat lika, beräknas bli omkring 410 000 personer under perioden. Till detta tillkommer övrig rekrytering som arbetsgivarna behöver göra för att täcka upp för den rörlighet som sker inom sektorn.

410 000

anställda behövs till
välfärden fram till 2031.

Diagram 6: Prognos över behov av anställda pga demografin samt pensioneringar i välfärden, kommun och region (inkl. privata utförare), 2021–2031

Föregående tioårsperiod 2011–2021 ökade antalet anställda med omkring 12 procent i både kommun och region (inkl. privata utförare). Det är mer än vad prognosen visar för kommande tioårsperiod på cirka sju respektive åtta procent. En skillnad är att behoven framöver är kraftigt koncentrerade till vård och omsorg och att konkurrensen om arbetskraft är betydligt tuffare än tidigare.

En skillnad är att behoven framöver är kraftigt koncentrerade till vård och omsorg och att konkurrensen om arbetskraft är betydligt tuffare än tidigare.

För större kommuner är utgångsläget bättre än för mindre avseende försörjningskvoten, dvs hur många i arbetsför ålder som finns i relation till unga och äldre. I kommuner större än 100 000 invånare går det 61 barn, unga och äldre på 100 förvärvsarbetande, dvs en försörjningskvot på 61. Det kan jämföras med de allra minsta kommunerna där försörjningskvoten kommer att gå från dagen 0,81 till 0,91 år 2031. Utifrån det perspektivet ligger Göteborg relativt sett bra till, utan att för den skull ha goda förutsättningar.

Stadsledningskontoret i Göteborg har gjort en liknande prognos. Där bedöms 2022 att förvaltningarna kommer att behöva rekrytera ungefär 37 000 medarbetare fram till 2031. Rekryteringar inom bolagssektorn tillkommer. Av de 37 000 rekryteringarna behövs det nedbrutet rekryteras 4 300 medarbetare på grund av det ökade behovet av välfärdstjänster som den demografiska utvecklingen medför. Utöver det tillkommer 24 600 rekryteringar till följd av personalavgångar externt, det vill säga medarbetare som lämnar staden för annat arbete samt 8 000 ersättningsrekryteringar på grund av pensionsavgångar. Därutöver tillkommer rekryteringar för att ersätta medarbetare som byter arbetsplats internt i staden samt behov av eventuella ambitions- och kvalitetsökningar. I och med att antalet sysselsatta inom staden samt GR-

området tillsammans förväntas öka med 44 000 personer mellan 2021–2031, är det tydligt att stadens kompetensförsörjning inte kommer att kunna lösas enbart genom att attrahera och rekrytera nya medarbetare. (Göteborgs stad, SLK, omvärldsbevakning för mars 2023)

Ytterligare en utmaning utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv är att efterfrågan på undersköterskor kan komma att påverkas av att undersköterska blir en skyddad yrkestitel den första juli 2023. Insatser kommer krävas i form av validering och kompletterande utbildning. Från första juli 2023 måste också den fasta omsorgskontakten vara en undersköterska för de som har ordinärt boende, vilket ytterligare kommer påverka efterfrågan på undersköterskor.

2.5.8 Pedagogiska yrken

SKR:s personalprognos visar att behoven av gymnasielärare ökar med 3 500 anställda (+10 procent) till följd av demografin fram till 2031. Däremot minskar behoven av antalet anställda för bland annat grundskollärare och förskollärare till följd av demografin. Detta är en utveckling som följer av förändringar i befolkningsprognosen där SCB räknar med lägre invandring och färre barn och unga än tidigare. Personalprognosen för exempelvis grundskollärare har förändrats kraftigt på bara några år. 2017 visade prognosen att antalet grundskollärare skulle öka med 12 900 anställda fram till 2026. 2020 beräknades att antalet anställda skulle öka med 2 100 anställda fram till 2029. Årets prognos visar i stället att behovet av grundskollärare på grund av demografin minskar med drygt 2 000 personer. Trots att prognosen visar att behoven av fler anställda bedöms minska nationellt inom förskola och grundskola och dess yrkesgrupper, är det viktigt att komma ihåg att den nationella bilden inte speglar läget i hela Sverige. Rekryteringsläget i förskola och skola har varit besvärligt under en tid och behovet av behöriga förskollärare och lärare är fortsatt stort i stora delar av landet. Det finns stora skillnader i behov av anställda mellan centralort och landsbygd, mellan innerstad och förort samt mellan olika delar av landet när det kommer till tillgången på personal inom skola och förskola. En del kommuner har god tillgång till behöriga lärare, medan andra kommuner har svårt att rekrytera behöriga såväl som obehöriga lärare

2.5.9 Grön omställning

Den gröna omställningen innebär en övergång från en ekonomi som är baserad på fossila bränslen och icke-hållbara produktionsmetoder, till en mer hållbar och miljövänlig ekonomi. Målet är att minska de negativa miljöeffekterna av mänsklig verksamhet och skapa en hållbar framtid för människor, djur och natur. Det handlar om att minska användningen av fossila bränslen, främja förnybar energi, minska energiförbrukningen, utveckla hållbara transportlösningar, bygga mer miljövänliga byggnader, främja cirkulär ekonomi, utveckla hållbara jordbruks- och skogsbruksmetoder och uppmuntra till hållbar konsumtion. Denna omställning kräver i många fall en stor omställning avseende vilken kompetens som behövs och kommer att behövas. Branschorganisationen Teknikföretagen ställer frågan ”varifrån ska

kompetensen hämtas?” och konstaterar att enligt företagens egna uppskattningar, kommer planerade industrisatsningar att innebära ett behov av ytterligare cirka 25 000 anställda inom industrin de närmaste åren.

”Frågan är hur detta mycket stora framtida behov av arbetskraft och kompetens kopplat till Den gröna omställningen ska kunna tillgodoses. För det första finns det ju i dagsläget ingen väldig reservarmé som väntar på att anställas framöver. Visserligen är långt ifrån hela befolkningen i arbetskraften och långt ifrån alla av dessa har ett jobb. I nuläget är dock såväl arbetskraftsdeltagande som sysselsättningsgrad rekordhöga och även mycket höga i ett internationellt perspektiv. En lösning som ofta lyfts som kopplas till möjligheter att människor ska flytta dit jobben finns. Ett problem med den logiken är att när det gäller teknikjobb uppger Teknikföretagens medlemmar i hela landet stort behov av kompetens. Däremot finns det uppenbarligen en potentiell pool av arbetskraft i form av en hög arbetslöshet (se figuren nedan till vänster).

Många jobb inom industrin kräver utbildning, stora insatser kan krävas för de som står långt från arbetsmarknaden. Förbättrad anvisning, språk och incitament för individen är några exempel på områden som behöver förbättras. En arbetsmarknadspolitik som stärker kompetensförsörjningen behöver också fokusera på de som står närmre arbetsmarknaden.

En annan given källa till kompetens är så klart det offentliga utbildningssystemet; eller i alla fall torde det vara så, verkligheten ser lite annorlunda ut. Som ett av flera exempel började 1100 elever på det industritekniska programmet hösten 2022. När dessa elever tar examen om 3 år kommer de fylla en liten del de 25 000 som behövs. Stora behov finns även av ingenjörer, särskilt inom inriktningar mot mjukvara och elektroteknik, där behovet inte heller tillgodoses av utbildningssystemet.”(www.teknikforetagen.se/nyhetscenter/ekonomisk-analys/2023/gron-omstallning-varifran-ska-kompetensen-hamtas/)

Detta exempel rör endast behovet av arbetskraft kopplat till industriell kompetens. Den gröna omställningen innefattar även andra kompetenser såsom kunskaper inom miljöfrågor, teknisk kompetens, affärsmässig kompetens, innovationsförmåga, samarbetsförmåga, kreativitet, entreprenörskap med flera. Sammantaget ger detta en bild av den utmaning den gröna omställningen innebär i att hantera kompetensförsörjningen.

3 Målgrupper

3.1 Göteborg växer

Stadsledningskontoret i Göteborgs stad, Statistik och analys, analyserar årligen befolkningsutvecklingen (Demografisk analys, 2023) och konstaterar att Göteborg växte mest av alla Sveriges kommuner under 2022. Under 2023 beräknas staden passera 600 000 invånare.

	2019	2020	2021	2022
Folkmängd	579 281	583 056	587 549	596 841
Folkökning	7 413	3 775	4 493	9 292
Födelseöverskott	3 417	2 860	3 492	2 681
- Födda	7 513	7 416	7 681	6 922
- Döda	4 096	4 556	4 189	4 241
Flyttningsöverskott	3 516	730	679	6 112
- Inflyttningar	35 902	34 825	37 115	39 759
- Utflyttningar	32 386	34 095	36 436	33 647
Justeringspost	480	185	322	499

Befolkningsökningen beror enligt SLK på ett födelseöverskott, ett flyttningsöverskott och ett invandringsöverskott. Endast flyttningsöverskott från eget län uppvisar negativa siffror.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Folkmängd	526 089	533 271	541 145	548 190	556 640	564 039	571 868	579 281	583 056	587 549	596 841
Folkökning	5 715	7 182	7 874	7 045	8 450	7 399	7 829	7 413	3 775	4 493	9 292
Födda	7 621	7 628	7 637	7 636	7 824	7 481	7 554	7 513	7 416	7 681	6 922
Döda	4 522	4 499	4 210	4 255	4 261	4 266	4 262	4 096	4 556	4 189	4 241
Födelseöverskott	3 099	3 129	3 427	3 381	3 563	3 215	3 292	3 417	2 860	3 492	2 681
Samtliga inflyttningar	31 004	33 126	34 757	34 383	34 968	35 651	36 492	35 902	34 825	37 115	39 759
Samtliga utflyttningar	28 400	29 130	30 351	30 757	30 078	31 693	32 007	32 386	34 095	36 436	33 647
Flyttningsöverskott	2 604	3 996	4 406	3 626	4 890	3 958	4 485	3 516	730	679	6 112
Inflyttningar från kommuner inom länet	10 990	11 657	11 946	11 991	12 260	12 139	12 552	13 359	14 247	14 572	14 653
Utflyttningar till kommuner inom länet	11 728	12 624	13 764	13 993	14 623	15 484	16 199	16 215	16 857	17 672	16 312
Flyttningsöverskott eget län	-738	-967	-1 818	-2 002	-2 363	-3 345	-3 647	-2 856	-2 610	-3 100	-1 659
Inflyttningar från övriga län	12 311	12 705	13 336	12 932	12 676	12 921	12 833	12 508	13 327	14 055	14 272
Utflyttningar till övriga län	11 399	11 584	11 795	11 908	11 616	12 308	11 949	12 068	13 099	14 281	12 849
Flyttningsöverskott övriga Sverige	912	1 121	1 541	1 024	1 060	613	884	440	228	-226	1 423
Invandringar	7 703	8 764	9 475	9 460	10 032	10 591	11 107	10 035	7 251	8 488	10 834
Utvandringar	5 273	4 922	4 792	4 856	3 839	3 901	3 859	4 103	4 139	4 483	4 486
Invandringsöverskott	2 430	3 842	4 683	4 604	6 193	6 690	7 248	5 932	3 112	4 005	6 348
Justeringspost	12	57	41	38	-3	226	52	480	185	322	499

3.1.1 Nyanlända till Göteborg

Göteborg har anvisats ta emot 82 nyanlända flyktingar 2023. Till och med mars har Göteborg tagit emot 171 nyanlända personer. Att siffran är högre beror på att de valt att själva flytta till Göteborg.

3.1.2 Ukrainska medborgare i Göteborg

I dagsläget är enligt Migrationsverket drygt 40 000 ukrainare inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem i Sverige. Nästan 25 000 personer har

ordnat boende på egen hand – ofta med hjälp av frivilligorganisationer eller svenskar som ställt upp med boende med mera.

Av dem som vänt sig till Migrationsverket för att få hjälp med boende har de allra flesta, drygt 13 000 personer, kunnat anvisas till en kommun och i nuläget är det bara 1 300 som bor i något av Migrationsverkets anläggningsboenden.

I Göteborg bor 1567 ukrainska medborgare (mars 2023):

- Anläggningsboende, 56
- Eget boende, 836
- Kommunalt boende, 658
- Övrigt boende, 17

Anläggningsboende (ABO) är tillfälliga bostäder som Migrationsverket erbjuder, normalt en lägenhet i hyreshus. Eget boende (EBO) avser boende där personen själv ordnat boende hos en släkting eller motsvarande. Kommunalt boende avser boende som tillhandahålls av kommuner efter anvisning från Migrationsverket. Kategorin "Övrigt boende" består till främst av ensamkommande barn i familjehem/preplacerade barn (barn som bor hos t ex släkting).

Det som särskiljer dem med uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet är att de är kvar i Migrationsverkets mottagningssystem även efter att de flyttat till kommunala boenden. Det sker enligt den nya lag som infördes den 1 juli, en lag som möjliggör anvisningar till kommunerna utifrån en jämnare fördelning i landet.

3.2 Migration

Migrationsverket prognosticerar för färre asylsökande till Sverige.

Huvudscenariot är fortsatt att cirka 15 000 personer från Ukraina söker skydd i Sverige i år. Samtidigt sänks prognosen för antalet asylsökande för både 2023 och 2024.

15 000 personer från Ukraina söker skydd i Sverige under 2023. Men det råder fortsatt stor osäkerhet om hur kriget kommer att utvecklas. En ytterligare eskalering i kriget kan ske och leda till att antalet personer som söker skydd återigen ökar kraftigt. Därför har Migrationsverket kvar det högre scenariot på upp till 100 000 skyddssökande från Ukraina i år.

Migrationsverket bedömer att cirka 16 000 personer söker asyl i Sverige under 2023 respektive 2024. Jämfört med bedömningen i föregående prognos innebär det en minskning med 2 000 asylsökande i år, och en minskning med 3 000 asylsökande nästa år.

Scenarier för antalet skyddssökande från Ukraina till Sverige

Under 2022 sökte cirka 50 600 personer från Ukraina skydd i Sverige.

Migrationsverkets scenarier 2023:

- Lägre scenario: 8 000
- Huvudscenario: 15 000
- Högre scenario: 100 000

Antal som lämnar landet

Migrationsverket bedömer att cirka 10 000 personer som beviljats tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet lämnar Sverige under 2023.

Planeringsantaganden för 2023, inkomna ansökningar övriga ärendekategorier

Siffror i parentes avser jämförelse med antagandena för 2023 i prognosen från november 2022.

- Asyl, förstagångsansökningar: 16 000 (18 000)
- Asyl, förlängningsansökningar 33 000 (28 000)
- Studerandeärenden 27 000 (27 000)
- Anknytningsärenden 45 000 (48 000)
- Medborgarskapsärenden 80 000 (75 000)
- Arbetsmarknadsärenden 100 000 (100 000)

Kommunmottagna och kvotflyktingar

Antalet kommunmottagna beräknas uppgå till cirka 9 500 under 2023. Kommunmottagna omfattar nyanlända med uppehållstillstånd och deras anhöriga samt 900 kvotflyktingar, som Migrationsverket har i uppdrag att överföra till Sverige i år.

Skyddssökande från Ukraina som får uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet ingår inte i prognosen för kommunmottagandet då de är fortsatt inskrivna hos Migrationsverket.

Återvändande

Antalet självmant utresta (med avslag på asylansökan) beräknas till 4 200 personer under 2023 och 4 700 under 2024. Detta omfattar inte personer från Ukraina som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd.

3.2.1 Högre lönegolv för arbetskraftsinvandrare

Regeringen har ett förslag om höjt försörjningskrav för arbetskraftsinvandrare. Där föreslås att arbetskraftsinvandrare – för att kunna beviljas ett arbetstillstånd – ska ha en lön som uppgår till minst 80 procent av medianlönen. Regeringen menar att arbeten med krav på lägre kvalifikationer inte ska vara möjliga att ha som underlag för att invandra till Sverige. LO anser att det är bra att nivån höjs för att undvika lönedumpning och tvinga arbetsgivare att betala högre löner. Svenskt näringsliv är kritiska och menar att många branscher redan idag har svårt att rekrytera personal.

Arbetsgivarorganisationen Almega är också kritiska till det högre beloppet för att få arbetskraftsinvandra. De har analyserat vilka yrken och branscher som kommer att drabbas av det högre beloppet. Observera att i deras räkneexempel använder de sig av ett högre belopp (31 700 kr i stället för förslaget på 26 400 kr) än det regeringen föreslår, men ger ändå en fingervisning av hur det påverkar vissa yrken.

- Ett krav på en månadsinkomst på 31 700 kronor leda till att drygt hälften av arbetskraftsinvandrarerna – 12 700 personer – förlorar sitt arbetstillstånd.
- Inom hotell och restaurang där drygt 3 500 arbetskraftsinvandrare arbetade 2019 skulle ett inkomstkrav på 31 700 kronor i månaden innebära att i princip alla arbetskraftsinvandrare – 96 procent – skulle förlora sina arbetstillstånd.
- Inom hemservice, tvätt och städning där nästan 1 600 arbetskraftsinvandrare arbetar skulle 93 procent av dem förlora sina arbetstillstånd om inkomstkravet höjdes till 31 700 kr.

3.3 Personer med ekonomiskt bistånd

Staden genomför varje år den så kallade vecka 40-kartläggningen. Individer som är aktuella för ekonomiskt bistånd under veckorna 40 och 41 kartläggs genom att socialsekreterarna svarar på ett antal frågor om klienter som ingår i kartläggningens målgrupp. Kartläggningen ger bland annat svar på:

- Ålder, kön, antal barn
- Hur länge personen varit aktuell för ekonomiskt bistånd
- Försörjningshinder
- Personens insatser
- Behov av ytterligare insatser
- Uppskattad tid till självförsörjning

Drygt 7 000 personer bedömdes socialtjänsten arbeta aktivt med och dessa ligger till grund för kartläggningen.

Vanligaste försörjningshindren:

- Arbetslös, 29%
- Arbetshinder, sociala skäl – ohälsa, 17%
- Sjukskriven med läkarintyg, 16%
- SFI – språkhinder, 14%
- Arbetshinder, sociala skäl – missbruk, 12%

Varaktighet i försörjningsstöd:

- 0–9 månader, 14%
- 10 månader – 2 år, 27%
- 3–5 år, 26%
- 6 år eller längre, 33%

Huvudsaklig planering (insatser):

- Rehabplan med våren, 19%
- Insats via AF, 15%
- Studier, SFI, 12%
- Ingen insats, 12%
- Insats, annan biståndsform, 9%

- Inskriven AF (ingen/okänd planering), 9%
- Insats KC, 7%
- Stadsområdesspecifik insats, 4%
- Stöd till annan ersättning, 3%
- Insats via Finsam, 3%
- Annan planering, 2%
- Vet ej, 1%
- Planering med frivården, 1%
- Social aktiveringsinsats, 1%
- Insats via ESF-projekt, 1%
- Studier (Gymnasieskola, Komvux, Provux), 1%

Av de som har en planering (insats) har 42% också en så kallad övrig planering (ytterligare insatser). De tre vanligaste är rehabplan med vården, inskriven AF (ingen/okänd planering) och insats via annan biståndsform.

De insatser som i högst utsträckning bedöms vara tillräckliga för att personen ska nå självförsörjning är:

- KC, 72%
- Studier, 70%
- Insats stadsområde, 58%
- Insats via AF, 55%
- Insats via Finsam, 54%
- Stöd till annan ersättning, 53%
- SFI, 44%

4000 av personerna bedöms ha behov av minst en insats för att nå självförsörjning, 1700 bedöms ha behov av två parallella insatser. Socialsekreterarna angav behov av insatser som inte tillgodosetts. Max två per klient fick anges.

Ej tillgodosedda behov av insatser:

- Jobbfokuserad insats, 1372
- Arbetslivsinriktad rehabilitering, 1319
- Integration, 654
- Hälsofrämjande insats, 605
- Stöd till annan ersättning, 495
- Stöd till vårdkontakt, 434
- Insats annan biståndsform, 373
- Utbildningsinsats, 266
- Vet ej, 227
- Social aktiveringsinsats, 111
- Annan insats, 92

3.3.1 Minskat behov av försörjningsstöd

Stadsledningskontoret visar i en sammanställning att individer som erhållit försörjningsstöd har minskat under första kvartalet 2023 jämfört med tidigare mätperioder.

Antal sökande och eventuell medsökande som erhållit ekonomiskt bistånd under 10-12 månader.									
Alla SN									
År - kvartal	18-24			25-44			45-64		
	Antal	Andel av bef	Bidragssumma	Antal	Andel av bef	Bidragssumma	Antal	Andel av bef	Bidragssumma
2021 kv1	410	0,9	26 574 432	3 207	1,7	276 099 679	4 296	3,2	426 113 752
2021 kv2	467	1,0	30 622 265	3 229	1,7	280 801 893	4 319	3,2	432 796 320
2021 kv3	500	1,0	32 266 681	3 252	1,7	282 144 394	4 344	3,3	436 838 562
2021 kv4	463	0,9	31 041 476	3 167	1,6	279 915 391	4 305	3,2	434 926 493
2022 kv1	350	0,7	23 418 829	2 930	1,5	263 257 352	4 097	3,0	416 175 425
2022 kv2	355	0,7	24 149 728	2 809	1,4	258 474 440	4 026	3,0	416 258 513
2022 kv3	326	0,6	21 987 366	2 717	1,4	256 198 868	3 941	2,9	412 082 684
2022 kv4	284	0,5	19 294 285	2 662	1,4	259 059 279	4 004	3,0	418 204 662
2023 kv1	197		13 826 819	2 430		294 411 622	3 834		465 953 946
2023 kv2									
2023 kv3									
2023 kv4									

3.4 Personer med omställningsstudiestöd

Under hösten 2022 infördes en möjlighet för yrkesverksamma att ansöka om ett ekonomiskt stöd för kompetensutveckling i syfte att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Centrala studiestödsnämnden (CSN) för statistik löpande om stödet. Siffrorna nedan är till och med vecka 15 2023.

Tabellen nedan visar ålder, könsfördelningen, yrkessektor de kommer ifrån samt vilken utbildningsbakgrund personer har som har fått beviljat omställningsstudiestöd. Det är något fler kvinnor och eftergymnasial nivå som utbildningsbakgrund som dominerar kraftigt. Flest kommer från ålderskategorin 40–44 år. Något fler kommer från privat sektor än offentlig.

Tabellen visar hur många personer som har fått beslut om bifall på ansökan om omställningsstudiestöd. Siffrorna är fördelade på ålder och kön.

Ålder	Antal kvinnor	Antal män	Totalt
29 år och yngre	6	5	11
30-34	69	104	173
35-39	137	148	285
40-44	378	212	590
45-49	261	137	398
50-54	167	64	231
55-59	106	40	146
60 år och äldre	17	9	26
Totalt	1 141	719	1 860

Tabellen visar hur många personer som har fått beslut om bifall på ansökan om omställningsstudiestöd. Siffrorna är fördelade på kön, sektor och utbildningsnivå*.

Typ av sektor	Kön	Grundskolenivå	Gymnasial	Eftergymnasial	Okänd utbildningsnivå	Summa
Privat sektor	Kvinnor		27	503	3	533
Privat sektor	Män		24	463	3	490
Offentlig sektor	Kvinnor	....	44	557	12	....
Offentlig sektor	Män		13	213	4	230
Totalt						1 860

De skolformer som är absolut mest eftertraktade bland de som erhållit omställningsstudiestödet är Yrkehögskola och Universitet och högskola. Komvux står endast för 5%.

Tabellen visar hur många personer som har fått beslut om bifall på ansökan om omställningsstudiestöd. Siffrorna är fördelade på kön och skolform*.

Skolform	Antal kvinnor	Antal män	Summa
Komvux	60	36	96
Folkhögskola	28	7	35
Yrkehögskola	446	405	851
Universitet och högskola	600	258	858
Övriga skolformer**	13	15	28
Total	1 141	719	1 860

* En person kan förekomma inom mer än en skolform. På raden "Total" räknas varje person dock bara en gång.

3.5 Personer med funktionsnedsättning

SCB:S arbetskraftsundersökning (2023) visar att drygt 10 procent av befolkningen i åldern 16–64 år skattas ha en funktionsnedsättning vilket motsvarar cirka 669 000 personer. Bland personer med funktionsnedsättning bedömer 71 procent att funktionsnedsättningen medför nedsatt arbetsförmåga.

I befolkningen 16–64 år är drygt 5 miljoner personer sysselsatta. Av dessa har ungefär 346 000 personer en funktionsnedsättning.

Andelen sysselsatta är lägre bland personer med funktionsnedsättning än i övriga befolkningen. Bland personer med funktionsnedsättning är sysselsättningsgraden 52 procent och bland personer med funktionsnedsättning som innebär en nedsatt arbetsförmåga är den 44 procent. I den övriga befolkningen är sysselsättningsgraden 81 procent.

Arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning är betydligt högre än i övriga befolkningen. År 2022 var andelen arbetslösa bland personer med funktionsnedsättning 17 procent jämfört med 8 procent i den övriga befolkningen. Även bland personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är arbetslösheten 2022 högre än i övriga befolkningen, 20 procent. Det finns inte några signifikanta skillnader mellan män och kvinnor när det gäller arbetslöshet varken bland personer med funktionsnedsättning eller i övriga befolkningen.

När det gäller fördelning mellan olika yrkeskategorier, så arbetar sysselsatta personer med funktionsnedsättning i högre utsträckning i service-, omsorgs- och försäljningsyrken och i yrken inom administration och kundtjänst än sysselsatta i den övriga befolkningen. Personer med funktionsnedsättning arbetar i mindre utsträckning i yrken med krav på fördjupad högskolekompetens och i chefsyrken.

Omkring 32 procent av personer med funktionsnedsättning har någon gång utsatts för diskriminering i arbetslivet i samband med sin funktionsnedsättning. Bland personer med nedsatt arbetsförmåga har 37 procent upplevt någon typ av diskriminering jämfört med 20 procent bland dem som inte har nedsatt arbetsförmåga. Den vanligaste typen av diskriminering i samband med funktionsnedsättning är att inte ha fått ett jobb man sökt och haft tillräckliga meriter för. Näst vanligast är att ha utsatts för mobbning, kränkningar eller trakasserier från chefer eller arbetskamrater.

3.6 Personer med rätt till arbetslöshetskassa

Inspektionens för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) statistik säger att 3,9 miljoner i Sverige medlemmar i en a-kassa. Det motsvarar 74 procent av alla personer i arbetskraften som är mellan 16 och 64 år. Under pandemin sänktes kravet på hur länge man behövt arbeta för att kvalificera sig för rätt till ersättning från en a-kassa. Det gjorde att fler gick med i a-kassan. Det leder en till att tro att fler personer som har rätt till a-kassa minskar behovet av att ansöka om ekonomiskt bistånd. Så kan det vara, men ändå visar det sig att fyra av tio öppet arbetslösa

och deltidsarbetslösa fick a-kassa 2022. I gruppen arbetslösa 18–24 år hade bara 13 % a-kassa.

3.7 Äldre på arbetsmarknaden

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) beforskar området ”äldre på arbetsmarknaden”. De skriver på sin hemsida att det typiska för *äldre* är att de sällan blir arbetslösa. Den genomsnittliga arbetslösheten är lägre än för befolkningen som helhet, men de arbetslöshetsperioder som inträffar blir desto längre. Studier av de äldres arbetsmarknad kan avse de faktorer som påverkar besluten att lämna eller inte lämna arbetsmarknaden (exempelvis via ålderspension eller olika typer av förtida pension). De äldres långa arbetslöshetstider gör det också angeläget att dels förstå de faktorer som påverkar tiden i arbetslöshet, dels att förstå vilka typer av politikinsatser som kan bidra till att förkorta den.

(www.ifau.se/Forskningsomraden/Arbetsmarknaderna-for-unga-och-aldre/)

Arbetsförmedlingen skrev för ett år sedan om arbetsmarknaden för äldre personer (äldre än 55 år). 174 000 fler äldre jobbar idag än för tio år sedan. Det gäller framför allt personer från 55–64 år, men allt fler jobbar också efter att de fyllt 65 år. Det visar en ny rapport från Arbetsförmedlingen om äldres arbetsmarknad. Höjd genomsnittlig utbildningsnivå, men också bättre genomsnittlig hälsa och arbetsförmåga har gjort det möjligt för fler att arbeta längre. Trots den positiva trenden möter personer i åldern 55–64 år en tuffare arbetsmarknad än de yngre.

Försäkringsbolaget Skandia har analyserat vad som ligger bakom att äldre har en tuff situation på arbetsmarknaden.

- Staten har förändrat flera regelverk som med morot och piska ska förmå oss att arbeta ytterligare några år innan pensioneringen. För att göra det mer attraktivt för arbetsgivarna att anställa eller behålla äldre har man till exempel nedsatta arbetsgivaravgifter för äldre, men den negativa inställningen till äldre på arbetsmarknaden är en stark motkraft mot ambitionen att förlänga arbetslivet.
- Attityden till äldre visar sig bland annat när företagen tar chansen att göra sig av med sina medarbetare i samband med att företagen omstrukturerar.
- Ytterligare tecken på att äldre har en tuff situation på arbetsmarknaden syns i lönestatistiken. Äldres löner pressas enligt siffror från fackförbundet Akavia.
- Det är också svårt för äldre att hitta nya jobb. Resultatet kan i värsta fall bli långvarig arbetslöshet som övergår i förtida pension. Det är också vanligt att de sista åren på arbetsmarknaden blir en kombination av arbetslöshet och återgång till arbete, fast då med lägre lön än tidigare.

(www.skandia.se/globalassets/pdf/press-och-media/rapporter-och-debatt/alderism-2021.pdf)

4 Politik och lagstiftning

I detta avsnitt görs en genomgång över politiska initiativ – från debatt till nya lagar – som har koppling till förvaltningens verksamhet.

4.1 Debatt

Det är mycket som debatteras i Sverige. Allt går självklart inte att redovisa. Några områden som debatteras mycket är välfärdens kompetensutmaningar som kan kopplas till kommuners och regioners tuffa ekonomiska situation. Hur ska den offentliga sektorn kunna erbjuda attraktiva anställningar om ekonomin inte räcker till? Vad gör staten? Energiomställningen; kärnkraft eller vindkraft? Eller både ock. Är AI något som kommer att förbättra våra liv eller vara ett existentiellt hot? Eller i alla fall ta många av våra jobb? Är inflationsbekämpning viktigare än att människor får behålla sina jobb? Behandlar vi de ukrainska flyktingarna styvmoderligt eller får det vad de behöver för att snart kunna återvända till Ukraina? Har konkurrensen på skolmarknaden skapat en betygsinflation? Eller är det fria skolvalet något som möjliggör för människor att förverkliga sina drömmar i större utsträckning?

Debatten pågår och kommer att fortgå. Och nya ämnen att debattera kommer att komma och gå.

4.2 Utredningar

Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53). Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan redovisar i detta betänkande uppdraget att ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap för skolan, samt andra alternativ som stärker statens ansvar för skolan utöver att staten blir huvudman. I det första alternativet har staten både systemansvar och huvudmannansvar. Systemansvaret inbegriper såväl offentliga skolor och komvux som fristående

skolor. Det innebär bland annat att staten tar över kommunernas ansvar för fördelning av ekonomiska resurser till skolan. I det andra alternativet har kommunerna kvar huvudmannansansvaret för de kommunala skolorna och komvux. Fristående skolor har fortfarande enskilda huvudmän och ingen förändring sker jämfört med i dag vad gäller lednings- och driftsansvaret samt arbetsgivaransvaret för dessa.

På egna ben - Utvecklad samverkan för individers etablering på arbetsmarknaden (SOU 2023:7). Slutbetänkande av Delegationen för unga och nyanlända till arbete. Det konstateras bland annat att samverkan i gränssnittet mellan den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och den kommunala vuxenutbildningen behöver öka och utvecklas. Regeringen bör utreda hur en reglering med detta syfte ska utformas. Kommunerna bör, efter överenskommelse med Arbetsförmedlingen, kunna utföra vissa i första hand motiverande, rustande och stödjande insatser före, under och efter en individs deltagande i reguljär vuxenutbildning. Det bör bland annat kunna handla om insatser inom ramen för lokala jobbspår och utbildningsplikten eller sådana insatser som tidigare möjliggjordes genom så kallade utbildningskontrakt.

En modell för att mäta och belöna progression inom sfi (SOU 2022:17). Utredningen föreslår bland annat att ett nytt bedömningsinstrument utvecklas som kan användas som såväl progressionstest som lärverktyg samt att huvudmannen för utbildningen ska ansvara för att progressionstest genomförs, men lärare bestämmer när eleven ska göra testet.

Uppdrag att utreda aktivitetsplikt – deltagande i heltidsaktiviteter för rätt till försörjningsstöd. Förra regeringen gav uppdraget utreda aktivitetsplikt. Nuvarande regeringen har ändrat ordet till aktivitetskrav. Uppdraget löd inledningsvis; en utredare får i uppdrag att analysera och föreslå hur ett tillägg om aktivitetsplikt kan införas i socialtjänstlagen (2001:453). Aktivitetsplikt ska riktas till arbetslösa vuxna kvinnor och män som står till arbetsmarknadens förfogande och uppbär försörjningsstöd. Aktiviteterna ska inte ersätta befintliga utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser, utan vara ett komplement som medverkar till att individen får en meningsfull heltidssysselsättning. Syftet är att ge individen ytterligare stöd för att närma sig arbetsmarknaden genom aktiviteter som bl.a. bidrar till att bryta isolering, förbättra hälsa samt främja integration för utrikes födda kvinnor och män.

4.3 Lag och förordning

4.3.1 Propositioner

Nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare.

Denna proposition innehåller förslag till ändringar i skollagen som innebär att det införs ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare inom skolväsendet. Syftet är att utveckla undervisningens kvalitet, stärka professionerna, öka yrkenas attraktionskraft och därigenom öka likvärdigheten i utbildningen för eleverna. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025.

Några ändringar som rör gymnasieskolans nationella program och ämnen m.m. Propositionen innehåller förslag till ändringar i skollagen, som avser gymnasieskolan och gymnasiesärskolan (fr.o.m. den 2 juli 2023 benämnd anpassade gymnasieskolan). När det gäller gymnasieskolan föreslås att ämnet naturkunskap införs på teknikprogrammet. Det föreslås också ändringar för naturvetenskaps- och teknikprogrammen som innebär att ämnet matematik delas upp i dels ämnet matematik, dels karaktärsämnet matematik – fortsättning. Dessutom föreslås att hantverksprogrammet upphör som nationellt program och att ett nytt nationellt program, frisör- och stylistprogrammet, införs inom skolformen. När det gäller anpassade gymnasieskolan föreslås att namnen på två nationella program ändras. Programmet för administration, handel och varuhantering föreslås bli programmet för handel och service, och programmet för fastighet, anläggning och byggnation föreslås bli programmet för fastighet och byggnation.

Grundsärskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på gymnasial nivå byter namn till anpassad grundskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på grundläggande respektive gymnasial nivå.

Vårändringsbudget 2023. Statligt stöd till vuxenutbildning ökas med 500 000 000 kronor. Anslaget används bland annat för utgifter för statsbidrag för kommunal vuxenutbildning och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning. Lågkonjunkturen väntas innebära ändrade förutsättningar på arbetsmarknaden. Vuxna som saknar rätt utbildning behöver därför ökad tillgång till yrkesutbildning för att snabbt komma i arbete. Anslaget bör därför ökas med 400 000 000 kronor. Kommuner bör få möjlighet att erbjuda deltagande i kommunal vuxenutbildning i sfi för vuxna personer på flykt från Ukraina som beviljats ett uppehållstillstånd som ger tillfälligt skydd i Sverige enligt rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (massflyktsdirektivet). Kommuner som utnyttjar denna möjlighet bör kunna få statsbidrag. Anslaget bör därför ökas med 100 000 000 kronor. Sammantaget bör anslaget ökas med 500 000 000 kronor.

Regeringen ger också Arbetsförmedlingen i uppdrag att fördela 150 miljoner kronor till kommuner med hög arbetslöshet för att stärka deras möjligheter att skapa jobb till unga och sommarjobb.

4.3.2 Nya lagar och förordningar 2023

Rätten att få jobba kvar. För anställda som är äldre och vill fortsätta arbeta får ett år till i arbetslivet. Rätten att få jobba kvar förlängs från 68 år till den dag man fyller 69 år. Pensionsålderns höjning medför också en del följdändringar i system som bygger på pensionsåldern även om inte alla ändras.

Arbetsförmedlingen får ny instruktion. Genom den nya instruktionen preciseras Arbetsförmedlingens uppgifter, bland annat förs den tidigare oreglerade uppgiften att stödja kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden in i instruktionen. Bestämmelserna om samverkan utvecklas, bland annat införs en ny bestämmelse om Arbetsförmedlingens samverkan med kommuner. Vidare införs nya bestämmelser om myndighetens organisation.

Förmedlingsinsatser – ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program, ny förordning. Genom förordningen införs ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program – förmedlingsinsatser – som innebär att den arbetssökande erbjuds att ta del av individuellt utformade aktiviteter hos en anordnare. Arbetsförmedlingen ska i normalfallet anskaffa förmedlingsinsatser från leverantörer och får endast i undantagsfall anordna programmet förmedlingsinsatser i egen regi.

Handlingsplanernas betydelse i Arbetsförmedlingens verksamhet stärks. Genom ändringarna stärks regleringen kring de individuella handlingsplanerna. Bland annat preciseras bestämmelserna om vad handlingsplanerna ska innehålla och att de ska hållas aktuella. Det införs även en bestämmelse om att planerade insatser och aktiviteter ska vara arbetsmarknadspolitiskt motiverade. Vidare förtydligas att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska utformas och bedrivas så att bidragsbrott motverkas och risken för felaktiga utbetalningar minimeras.

Förbättrade förutsättningar för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Ändringarna möjliggör ett mer ändamålsenligt informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och leverantörer av arbetsmarknadspolitiska insatser. Sekretessbestämmelser ändras på så sätt att offentlighet blir huvudregeln i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Tystnadsplikt införs för leverantörer och underleverantörer. Vidare innebär ändringarna ett tydliggörande av att överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och kommuner enligt lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter får innefatta ersättning från Arbetsförmedlingen till kommunen och att tillämpningsområdet för lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen förtydligas.

Ökade krav på arbetsgivare vid subventionerade anställningar. Kraven på arbetsgivare för att få bidrag eller stöd vid subventionerade anställningar eller för att ta emot praktikanter tydliggörs och skärps när det gäller skötsamhet för att hindra oseriösa arbetsgivare från att ta emot bidrag, stöd eller praktikanter. Regleringen för behandling av personuppgifter ändras för att underlätta kontrollen av arbetsgivarna.

Idéburen välfärd, ändringar: Ändringarna ger upphandlande myndigheter möjlighet att i vissa fall reservera rätten att delta i valfrihetssystem och upphandlingar till idéburna organisationer. Det innebär att enbart organisationer som uppfyller kraven för att betraktas som idéburna kan få sådana kontrakt eller delta i sådana valfrihetssystem.

Ökade möjligheter för yrkeselever att uppnå grundläggande behörighet. Lagändringarna innebär att alla nationella yrkesprogram i gymnasieskolan

kommer att innehålla det som krävs för att eleverna ska uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå. För att det ska vara möjligt utan att minska yrkesförberedelsen utökas också programmets omfattning, både vad gäller gymnasiepoäng och garanterad undervisningstid. Redan i dagsläget har elever på yrkesprogrammen möjlighet att läsa det som krävs för grundläggande behörighet men det behöver göras inom ramen för det individuella valet, som utökat program eller om rektorn erbjuder det inom programfördjupningen. Nu kommer det som krävs för grundläggande behörighet i stället att finnas med i grundupplägget på alla yrkesprogram. Det kommer dock vara möjligt att välja bort grundläggande behörighet. Syftet med lagändringarna är att göra yrkesprogrammen mer attraktiva för elever som inte har bestämt sig för om de vill studera vidare efter gymnasieskolan eller inte.

Möjligheterna till validering förbättras. Möjligheterna till validering förbättras genom att det i skollagen införs en skyldighet för hemkommunen att se till att den som vill få sitt kunnande kartlagt inför utbildning eller prövning inom kommunal vuxenutbildning (komvux) erbjuds en inledande kartläggning. Det införs också en skyldighet för huvudmannen för komvux att se till att en elev som behöver få sitt kunnande validerat erbjuds det. Vidare förtydligas vad som avses med validering.

Höjning av avgiften för högskoleprovet. Förordningsändringen innebär att anmälningsavgiften för högskoleprovet höjs från 450 kronor till 550 kronor för anmälan till ett provtillfälle.

Undersköterska blir en skyddad yrkestitel. Den 1 juli 2023 blir undersköterska en skyddad yrkestitel. Det innebär att man kommer att behöva ett bevis från Socialstyrelsen för att få använda titeln undersköterska inom vård och omsorg. Den som har en tillsvidareanställning som undersköterska när de nya reglerna börjar gälla den 1 juli 2023, får fortsätta att använda titeln till och med den 30 juni 2033 utan bevis. Det gäller oavsett om du är utbildad i eller utanför Sverige. Du kan inte ansöka om skyddad yrkestitel förrän tidigast 1 juli 2023.

Kommuner får ansvar för brottsförebyggande arbete. Enligt den nya lagen ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten och utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Kommunerna ska också ta visst ansvar för samordningen av det lokala brottsförebyggande arbetet och inrätta en samordningsfunktion.

5 Aktualiteter

Detta avsnitt redogör för saker och händelser som sker i staden, regionen, landet och har bäring på den verksamhet förvaltningen bedriver.

Myndigheten för yrkeshögskolan har återrapporerat ett regeringsuppdrag om ”administrativ samordning av myndighetssamverkan för en väl fungerande kompetensförsörjning”. Återrapporteringens huvudsakliga slutsatser är enligt följande:

- Kompetensförsörjningsområdet är komplext och ingen enskild aktör kan ensam lösa utmaningarna. Mer koordinerade insatser och aktiviteter mellan ansvariga myndigheter kan stärka arbetsmarknadens kompetensförsörjning och individers livslånga lärande. Detta motiverar bred samverkan mellan nyckelaktörer, men också strukturerade former för samverkan så att det möjliggör medverkan från andra relevanta aktörer på nationell och regional nivå.
- Inom ramen för genomförandet av regeringsuppdraget har myndigheterna tittat på hur samverkan kring tre prioriterade områden kan utvecklas. Prioriterade områden ska enligt uppdraget inledningsvis vara arbete med analysunderlag för prognoser och dimensionering av utbildning inom de utbildningsformer som myndigheterna ansvarar för, stöd till regionalt kompetensförsörjningsarbete samt säkerställande av ett lämpligt utbildningsutbud inför införandet av omställningsstudiestödet. Det finns goda förutsättningar att utveckla arbetet med de prioriterade områdena, bland annat i de arbetsgrupper som redan idag finns etablerade inom myndighetssamverkan.
- Regionerna spelar en särskilt viktig roll för att skapa en väl fungerande kompetensförsörjning som fångar upp arbetsmarknadens behov. Genom kontakter med näringsliv, kommuner och andra aktörer på lokal och regional nivå har regionerna god kunskap om de kompetensbehov som ingående myndigheter i myndighetssamverkan arbetar för att tillgodose. I rapporten lämnas förslag på hur myndighetssamverkan skulle kunna möta regionala behov, både genom nationella arenor för kompetensförsörjning och i befintliga arbetsgrupper.

Västra götalandregionen (VGR). Alla regioner i Sverige har ansvar för att arbeta med den regionala utvecklingen. Sedan 1 augusti 2022 ska regionerna enligt lag om regionalt utvecklingsuppdrag ”fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt.”

I arbetet att göra bedömningar är dialoger med branscher och arbetsgivare inom såväl privat som offentlig sektor en viktig del. Regionerna har därför arbetsgivarialoger och skapar mötesplatser för diskussioner om såväl dagens som morgondagens kompetensbehov.

Utifrån bedömningar av arbetsmarknadens behov förs dialoger med utbildningsanordnare över hela kedjan grundskola–gymnasium–komvux/yrkesvux–sfi–folkhögskola–yrkeshögskola–högskola. När det gäller

såväl utbildning på gymnasial nivå som yrkeshögskola har regionerna ett särskilt ansvar att stödja Skolverket och Myndigheten för yrkeshögskolan i frågor kring dimensionering och utbildningsutbud.

VGR har och kommer således ha en stor roll i det nya arbetssätt som innebär att Skolverket kommer att påverka utbildningsutbudet inom ungdomsgymnasiet och vuxenutbildningens regionala yrkesutbildningar.

VGR är också, tillsammans med Göteborgs stad via arbvux, finansiär till utbildningscentrum som ska utvecklas inom ramen för omställning av fordonsindustrin mot elektrifiering.

Göteborgsregionen (GR) ansvarar för samordningen av övergripande kompetensråd och åtta branschspecifika kompetensråd. De branschspecifika kompetensråden är en samverkansform mellan utbildning, bransch, företag och arbetsmarknadens parter där GR har ett regionalt uppdrag att processa dessa träffar och nätverk för att skapa ett mervärde för såväl kommunerna, utbildningarna som branscherna i regionen. Under hösten har även en avsiktsförklaring tagits fram mellan VGR och GR som förstärker samverkan inom hela VGR kring de branschspecifika kompetensråden. Råden är:

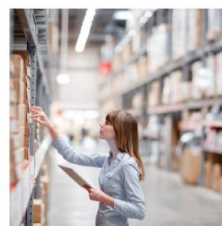
Besöksnäringen

Byggbranschen

Fastighetsbranschen

Handelsbranschen

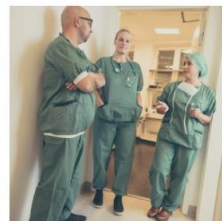
Installationsbranschen

Teknikcollege

Transportbranschen

Vård- och omsorgcollege

Ett nytt samverkansavtal mellan Arbvux och GR ska tas fram under 2023.

Business Region Göteborg (BRG) – Göteborgs och de tolv andra kommunernas i göteborgsregionen näringslivsbolag BRG ansvarar för det näringslivsstrategiska programmet (NÄSP). NÄSP:en har sex strategiska områden, som ska stärka näringslivet, varav ett handlar om kompetensförsörjning där arbvux har en aktiv del i insatserna som ska genomföras. Det handlar bland annat om insatsen ”Utveckla relevanta utbildningar som arbetslivet efterfrågar på alla nivåer”. Det sker tillsammans med företag och Göteborgsregionens branschspecifika kompetensråd utveckla nya metoder för en stegvis kompetensförflyttning av både arbetssökande och befintligt anställda. Det förväntade utfallet är att man ska ha testat tre nya

målgruppsbaserade metoder inom minst en bransch samt följt upp deltagarna är kvar i sin roll/bransch efter sex månader. Arbvux deltar i insatsen genom att arbeta med förflyttning av människor – baserat på ny kompetens – inom fordonsindustrin och besöksnäringen.

Framtidshubben hade kick-off i maj 2023. Hubben finns på sex adresser i Göteborg. I ett pressmeddelande skriver ingående parter *"För att vara med och bidra till att fler kommer i arbete, studier eller startar eget företag startar nu Framtidenkoncernen sex Framtidshubbar tillsammans med Göteborgs Stadsmision, Göteborgs Stad och Business Region Göteborg (BRG). Parterna har initierat ett brett samarbete för att utveckla en stark lokal närvaro i stadens särskilt utsatta områden. En plats dit alla med behov av råd och stöd för att skapa sig en egen försörjning kan komma. Det innebär att det kommer att finnas en hubb i vart och ett av de sex områden som Framtidenkoncernen arbetar med i sin Strategi för utvecklingsområden (Bergsjön, Biskopsgården, Hammarkullen, Hjällbo, Lövgärdet och Tynnered/Frölunda torg)."* Hubbarna finns alltså på sex platser i staden och arbetet med att forma verksamheten pågår.

Arbetsförmedlingen (AF) och Göteborgs stad har ett nytt samverkansavtal där syftet är samverkan ska ske om de individer som för sin etablering i arbetslivet bedöms ha behov av stöd, insatser och samordnade processer från både kommun och arbetsförmedlingen. Samverkan ska ske om insatser och stöd till de arbetsgivare som bedöms ha svårt att rekrytera eller vill bredda sin rekryteringsbas. Överenskommelsen ska främja och underlätta samordning mellan parterna för att kunna ge målgrupperna ett effektivt och ändamålsenligt stöd. Målgrupper är:

- Långtidsarbetslösa med eller utan försörjningsstöd
- Inskrivna i etableringsprogrammet eller utrikes födda i en etableringsprocess
- Unga med funktionsnedsättning i behov av stöd i övergången till arbetslivet
- Ungdomar inom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA)
- Arbetsgivare inom såväl privat som offentlig sektor med kompetensförsörjningsbehov

Utöver samverkan kring målgrupper ska samverkan också ske kring tre strategiska samverkansområden:

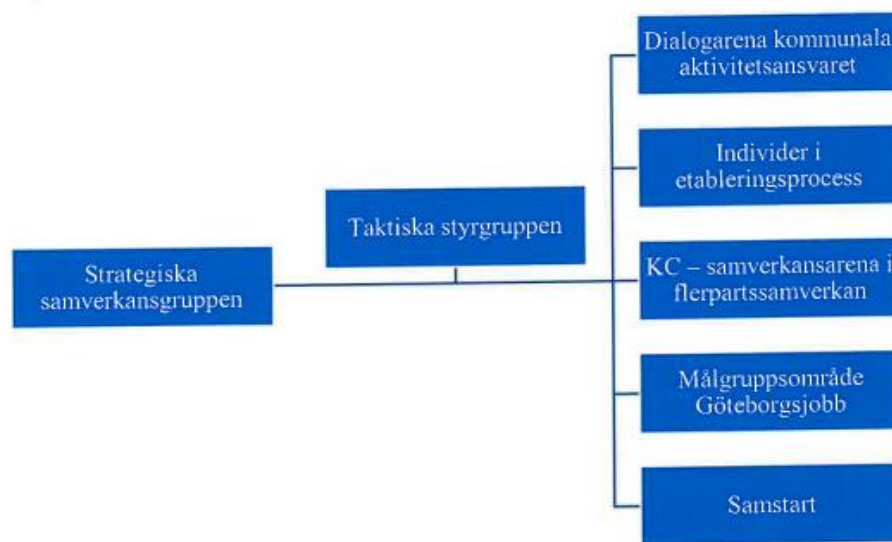
- Arbetsgivare och kompetensförsörjningsbehov
- Arbetsförmedlingens kompletterande aktörer
- Parternas samlade utbud och insatser, "den gemensamma verktygslådan"

Parterna avser att utforma organiseringen av operativ samverkan så att det blir enhetliga och funktionella samverkansformer.

- Strategiska samverkansgruppen har ansvaret för att de uppsatta målen för överenskommelsen nås.

- Taktiska samverkansgruppen ska följa verksamheten och matcha de operativa grupperna. Gruppen strävar efter att undanröja hinder av organisatorisk karaktär så att samplanering kring målgrupperna och deras förflyttning mot arbete blir så optimal som möjligt.
- Operativa arbetsgrupper ges ett tydligt uppdrag som anger ramarna för vilken inriktning och ansvar som arbetsgruppen ska hantera. Ska samplanera med de andra grupperna när det identifierats att individer är aktiva på mer än en arena.

Organisationsschema

AF erbjuder arbetsmarknadsutbildning inom ett antal yrkesområden.

Yrkesområde

Välj ett eller flera yrkesområden

- ☐ Bygg och anläggning - 9
- ☐ Hotell, restaurang, storkökshåll - 2
- ☐ Industriell tillverkning - 16
- ☐ Installation, drift, underhåll - 10
- ☐ Sanering och renhållning - 2
- ☐ Transport, distribution, lager - 5
- ☐ Yrken med teknisk inriktning - 3
- ☐ Övriga - 8

För att vara aktuellt för att få ta del av AF:s arbetsmarknadsutbildningar väger AF samman bland annat den sökandes tidigare utbildningar och erfarenheter, möjligheter att få jobb samt hur behoven på arbetsmarknaden ser ut. Individen behöver vara inskriven som arbetssökande hos AF och uppfylla något av följande:

- har fyllt 25 år

- yngre än 25 år och har en funktionsnedsättning som påverkar arbetsförmågan
- har fyllt 18 år och står långt ifrån arbetsmarknaden

Arbetsmarknadsutbildningarna tangerar det utbud som erbjuds inom komvux.

Jämlikhet i Göteborg. Göteborgs stads Jämlikhetsrapport presenterades i april 2023 och några av slutsatserna är:

- De hälsoskillnader som framkom i jämlikhetsrapporten 2014, Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg kvarstår i huvudsak nu drygt åtta år senare.
- Sedan 2014 har skillnaden i kvinnors medellivslängd mellan olika områden i staden ökat från 7,5 år till 9 år. För män har skillnaden i medellivslängd mellan olika områden i staden istället minskat från 9,1 år till 8,7 år.
- Grunden till jämlika livschanser läggs i barndomen genom uppväxtvillkor och utbildning. En av samhällets viktigaste uppgifter är därför att se till att barn får lika möjligheter genom stöd och insatser riktade till familjer men också genom skolans kompensatoriska uppdrag.
- Den positiva arbetsmarknadsutvecklingen har fortsatt och arbetslösheten har gått ner även om denna trend förväntas vända som ett resultat av den ekonomiska krisen som inleddes 2022. Men vissa grupper står fortsatt utanför och skillnaderna kvarstår över tid. Mönster i vilka som klarar sig bra i skolan återspeglar sig här. Unga utan slutbetyg från grundskola och gymnasium, utrikes födda, personer över 55 år och personer med funktionsnedsättningar är grupper som statistiskt sett i högre grad är långvarigt arbetslösa.
- Personer med förgymnasial utbildning som är födda utanför Europa har den högsta nivån av långtidsarbetslöshet. Dessa grupper förväntas också drabbas hårdast av den aktuella ekonomiska nedgången.
- Hemlösheten ökar igen efter att ha sjunkit under en serie av år.
- Trångboddheten i Göteborg är fortsatt utbredd i vissa områden och drabbar i första hand de med låga inkomster och personer med utländsk bakgrund. Trots ökad byggtakt ökar inte tillgången på bostäder med överkomlig kostnad för de grupper som idag är trångbodda eller står utanför bostadsmarknaden.
- Tilliten till andra i allmänhet är stabil över tid men skillnaderna mellan olika grupper är stora och håller i sig. Statistiken visar också hur andelen som upplever tillit till andra i bostadsområdet följer andelen som upplever trygghet och hur det egna bostadsområdet uppfattas.

Inom **socialtjänsten** på går utvecklingsarbete inom automatiseringen inom försörjningsstöd och bedömningsstöd för personer som uppbär ekonomiskt bistånd.

6 Trender

6.1 8 trender i samhället 2023

Omvärlds- och analysföretaget Docere Intelligence har presenterat trendrapporten "2023 i backspegl" där de spanar på hur innevarande års trender kan se ut och vad det kan få för konsekvenser på samhället.

Docere har identifierat 8 olika trender/förändringsområden som de bedömer kommer att ha stor påverkan på samhället under 2023. Många områden står inför ett skifte där många gamla sanningar omprövas och nya mönster framträder.

Privatekonomi – Hur kommer det tuffa ekonomiska läget att påverka konsumenten? Vilka blir vinnarna?

KONSEKVENSER

Hur påverkar den ekonomiska utvecklingen vårt samhälle? Vilka konsekvenser kan vi se?

Vi kommer att få se många försvagningar av den svenska ekonomin under 2023 - Fler konkurser, ökad arbetslöshet, fortsatt låga bostadspriser. Många kommer att få det kärvare än vanligt och vi får räkna med en minskad konsumtion.

Fler kommer att låta priset styra när vi konsumerar - Lågprisalternativ kommer att vara mer attraktivt. Sedan finns det rika som inte påverkas lika mycket och de kommer att fortsätta sin lyxkonsumtion.

Förstärker brytningstiden - Vi tror att den här ekonomiska krisen tillsammans med det vi beskriver inom andra områden förstärker den brytningstid vi är inne i. När vi kommer ur den här situationen kommer framtidshopp att gro men antagligen på ett lite nytt sätt.

Politik – Sverige och världen står inför stora politiska utmaningar. Ser vi ökat samarbete eller allt mer isolering?

KONSEKVENSER

Hur påverkar den politiska utvecklingen vårt samhälle? Vilka konsekvenser kan vi se?

Sannolikt kommer autokratiseringen att diskuteras mer under 2023 - Det är ett bekymmer för länder och invånare som anser att demokrati är ett grundläggande positivt system, vilket omfattar de flesta i Sverige. Det skulle under 2023 kunna påbörjas en diskussion om demokrati kan bli en fråga för ESG (Environmental-miljö, Social-socialt ansvar samt Governance-bolagsstyrning). Då socialt ansvar bland annat handlar om mänskliga rättigheter och demokrati också omfattar dessa frågor hänger det ihop.

Allt vi går emot en mer protektionistisk värld gör att det kan bli svårare att göra affärer internationellt - Vi kommer antagligen se ännu fler skyltar med närodlat, närproducerat och svenska flaggor i butikshyllorna 2023. Samtidigt är det ju viktigt att man fortsätter tänka internationellt om man är för globalisering.

Beroende på händelseutvecklingen i Rysslands anfallskrig kommer oron att påverkas - Det finns också risker för andra konflikter som kan påverka världshandeln. Skulle Kina attackera Taiwan finns risk för ett mer omfattande handelskrig i världen. Det bör man ha med i planeringen för 2023.

Värderingar – En orolig värld förändrar våra värderingar. Hur kommer vi att se på integritet? Är vi på väg mot ismernas krig?

KONSEKVENSER

Hur påverkar dessa värderingsförändringar vårt samhälle? Vilka konsekvenser kan vi se?

2023 kommer präglas av orolig tid med förstärkt polarisering - Frågan är om vi kommer se en tippningspunkt för demokratin som vi känner den under 2023?

Företagen de nya klimathjälparna - Under 2023 förstärks den nya komplicerade relationen mellan företagens och många kommuners hållbarhetsorienterade politik, där ekosystem och cirkulär ekonomi placeras i dess värdecentrum mot en rikspolitisk, populistisk politik som fokuserar mer på invandringfrågor och kriminalitet.

2023 kommer vara ett år där ideologi och filosofi får ett fokus - Om året med pandemin fokuserade på individen och "vad vill jag med mitt liv" så kommer 2023 fokusera på hur vi ska leva tillsammans i ett samhälle. Vilka värden är de viktigaste för vårt samhälle?

Digitalt - Gränsen mellan virtuellt och verkligt blir allt mer flytande, hur ser det nya digifysiska landskapet ut? Utvecklingen inom AI accelererar, hur påverkar det oss? Som konsument och företag?

KONSEKVENSER

Hur påverkar en allt mer digifysisk värld och utveckling inom AI vårt samhälle? Vilka konsekvenser kan vi se?

Röster höjs allt högre för någon form av reglering av AI – Utvecklingen inom AI kan ses som skrämmande och det är svårt att se de långsiktiga konsekvenserna av utvecklingen. Frågan är dock om det ens är möjligt att skapa en reglering som omfattar alla företag och stater i världen.

Allt viktigare med en digifysisk strategi – vare sig man är ett företag som mestadels är i den fysiska eller den digitala världen så blir det allt viktigare att förstå att användaren och konsumenten vill röra sig sömlöst mellan dessa två.

Lär dig ChatGPT (och andra generativa AI-verktyg)! – I dessa verktyg finns en stor potential för alla typer av verksamheter att både bli mer produktiva och kreativa. Vi kommer sannolikt att få se hur dessa färdigheter byggs in i en rad andra typer av applikationer och gör dem ännu vassare.

Teknik – Rymden lockar. Vilka blir vinnarna i det nya rymdracet?

Energiproduktion är i fokus. Vart ska framtidens energi komma ifrån?

KONSEKVENSER

Hur påverkar teknikutvecklingen vårt samhälle? Vilka konsekvenser kan vi se?

Nya lösningar för att hantera klimatförändringarna - Vi kommer få ett ökat antal innovationer med helt nya material och synsätt, flera av dem inspirerade från rymdforskning.

Ökad rymdforskning - 2023 kommer vara rymdforskningens år med fler entreprenörer och företag som går samman med olika rymdforskningsprogram och företagsnätverk. Det finns dock en del risker med en ny kolonisering och konkurrens om rymdens territorier.

Ökat intresse för bioroboter - AI-robotar och automatiserande robotar får nu sällskap med biologiska robotar, levande organismer programmerade för en uppgift. Etiska debatter kring robotar kommer sannolikt att öka och möjligen fördröja utvecklingen.

Shopping – Pris, pris, pris är det som gäller – eko och hållbarhet får stå tillbaka.

Blir shoppingen allt mer virtuell?

KONSEKVENSER

Hur påverkar dessa trender vår shopping? Vilka konsekvenser kan vi se?

Ökat fokus på att skapa lojalitet – När priset har allt större betydelse för konsumenten ökar risken för att man i större utsträckning shoppar runt. Vi förväntar oss att många detaljhandelsföretag kommer att vara mycket mer aktiva för att försöka motverka detta beteende

Hur ser er Roblox-strategi ut? – Det blir allt viktigare för detaljhandelsföretag att ha en strategi för hur man ska agera när det gäller virtuella plattformar. I vissa branscher är det fortfarande möjligt att välja bort dessa medan i andra, t ex modebranschen, är det redan obligatoriskt.

Sömlöshet allt viktigare – När konsumenten i allt större utsträckning rör sig både i den digitala och den fysiska världen ökar kraven på att man som företag kan underlätta förflyttningen mellan dessa båda världar.

Arbetsliv – Vi ifrågasätter allt mer vår balans mellan arbete och fritid. Kommer vi att arbeta alls i framtiden? Och hur ser kompetensutveckling ut i en värld präglad av artificiella intelligens?

KONSEKVENSER

Hur påverkar dessa trender vårt arbetsliv? Vilka konsekvenser kan vi se?

Hitte det bästa av två världar – Alla organisationer, stora som små, kommer att behöva se över och anpassa sitt arbetssätt till den nya hybridvärlden. Vad funkar bäst för just din organisation?

Allt mer fokus på balans, arbete & fritid – En fråga som är aktuellare än någonsin och som nu sprider sig till nya grupper, inte minst yngre medarbetare. Kan i hög grad komma att påverka organisationer som historiskt har präglats av "krav" på att arbetet går före allt.

Utveckla er AI-kompetens – Den explosiva AI-utvecklingen kommer att medföra ett starkt tryck på alla organisationer att hänga med i utvecklingen. Både av konkurrensskäl och av effektivitetsskäl. Här finns stora möjligheter till vinster, både ekonomiska och utvecklingsmässiga.

Staden – Hur ser framtidens stad ut? Förändrade konsumtions- och pendlingsmönster förändrar staden.

KONSEKVENSER

Hur påverkar dessa trender våra städer? Vilka konsekvenser kan vi se?

Fler butiks- och kontorslokaler stå tomma, ofta i attraktiva lägen - Det medför att vi ifrågasätter vad som är syftet med staden och dess centrum. Finns även en risk för att fler i en medelklass lämnar staden. En motreaktion är att staden får ökat antal kulturella platser och blir mer intressant för fler människor. Håll ögon öppna för vilken riktning det verkar gå mot.

Utveckling mot polycentrism och 15-minuters staden - I kombination med digital transformation kan det under en längre period skapa ett tomt innerstadscentrum. Finns risker med att dessa förlorar attraktionskraft.

Rymdforskningen och att etablera boende i rymden kommer inspirera i stadsutveckling - Vi får stöd i att lösa boende vid extremväder, hitta nya material och energislag samt inspiration till en helt cirkulär verklighet.

Grönare städer - Naturstaden och 15-minuters staden tränger undan bilen och möjliggör nya, gröna uterum.

6.2 AI

Artificiell intelligens är mycket omtalat och debatterat nu. Ska AI-utvecklingen pausas för att inte löpa amok, vilket vissa framträdande tech-profiler tycker. Ska lagstiftningen förändras på något sätt för att detta inte ska ske? Stora frågor som det kommer att talas mycket om den närmaste tiden. Mer jordnära är frågan hur AI påverkar arbetslivet. Blir vi av med våra jobb eller kommer AI att skapa ett bättre arbetsliv?

Användningen av generativ AI som Chat GPT kommer att höja många länders BNP, men samtidigt påverkas mängder av jobb. Det säger investmentbanken Goldman Sachs i en rapport.

Så mycket som en fjärdedel av allt arbete som görs i USA och Euro-zonen är föremål för automatisering, skriver investmentbanken Goldman Sachs i en ny rapport som undersöker konsekvenserna av generativ AI som Chat GPT. Det rapporterar Financial Times.

Enligt Goldman Sachs kan de nya verktygen öka produktiviteten som på sikt höjer BNP i de största ekonomierna med 7 procent över en tioårsperiod. Men det kommer också att slå mot arbetsmarknaden – motsvarande 300 miljoner heltidsjobb kommer att påverkas enligt bankens beräkningar.

Jurister och administrativ personal är yrkena som pekas ut där risken att automatiseras bort är störst. Men även om två tredjedelar av alla yrken har delar som kan automatiseras spår banken att de flesta kommer att få se mindre än hälften av sina arbetsuppgifter automatiseras – vilket kan betyda att man ändå får behålla jobbet. De som jobbar med fysiska arbetsuppgifter eller utomhus påverkas inte av AI-vågen, säger Goldman Sachs.

En tidigare rapport från Open AI och University of Pennsylvania landade i slutsatsen att 80 procent av alla jobb kommer att påverkas av Chat GPT-liknande verktyg.

Nedan är ett exempel på en den första fråga författaren till denna rapport skrev någonsin till ChatGPT och det svar som genererades. Det är lätt att förstå att personer som arbetar med omvärldsbevakning både kan dra nytta av den nya tekniken (som ännu bara är i sin linda), men samtidigt känna en oro om man verkligen kommer att behövas i samma utsträckning i framtiden.

Det finns flera omvärldsfaktorer som påverkar behovet av yrkesutbildning i Göteborgsregionen. Nedan följer några exempel:

1. Arbetsmarknadens efterfrågan: Den generella efterfrågan på olika yrken och kompetenser påverkar behovet av yrkesutbildning i Göteborgsregionen. Om det finns en ökad efterfrågan på vissa yrken och brist på arbetskraft med relevant kompetens, kan behovet av utbildning inom dessa områden öka.
2. Teknologisk utveckling: Den snabba teknologiska utvecklingen påverkar arbetsmarknaden och skapar behov av nya kompetenser och färdigheter. Det kan innebära att befintlig arbetskraft behöver uppdatera sina kunskaper och att det behövs nya utbildningar för att tillgodose behoven på arbetsmarknaden.
3. Demografiska förändringar: Demografiska förändringar, som till exempel en ökning av äldre människor eller invandrare, kan påverka behovet av utbildning inom vissa områden. Till exempel kan det behövas mer utbildning inom äldreomsorgen eller för att hantera interkulturella möten på arbetsplatsen.
4. Ekonomiska förändringar: Förändringar i den ekonomiska situationen kan påverka behovet av yrkesutbildning i Göteborgsregionen. Till exempel kan en hög arbetslöshet leda till ökad efterfrågan på utbildning för att öka chanserna att få arbete.
5. Samhällsutveckling: Samhällsutvecklingen i Göteborgsregionen kan också påverka behovet av yrkesutbildning. Till exempel kan det finnas behov av utbildning inom hållbarhet eller digitalisering för att möta kraven från samhället och näringslivet.

Dessa faktorer är bara några exempel på omvärldsfaktorer som kan påverka behovet av yrkesutbildning i Göteborgsregionen. Det är viktigt att kontinuerligt övervaka och analysera dessa faktorer för att kunna möta behoven på arbetsmarknaden och i samhället.

7 Från förvaltningen

7.1 Stödverksamheter

Kommunikation och IT, HR och kansli, Ekonomi, Ledningsstab redovisar i omvärldsrapporten förändringar i lagstiftning och förordningar samt förändringar i stadens styrande dokument som påverkar stödverksamheterna isolerat och/eller har inverkan på andra delar av nämndens uppdrag. HR och kansli nämner att nya LAS kan komma att påverka HR-arbetet framgent. Ekonomi samt Kommunikation och IT har inte rapporterat några förändringar i lagstiftning, förordning eller styrande dokument som avsevärt påverkar verksamheten.

Ledningsstaben har gjort en genomlysning av den lagstiftning som berör förvaltningen på ett allmänt plan. Ur ett lagstiftningsperspektiv är det nedanstående som kan komma att påverka förvaltningen i viss grad. Det beror dock på hur situationen beträffande ”arbetsrehabiliteringens organisatoriska hemvist” fortskrider.

Offentlighet- och sekretesslagen: vissa förändringar. De bestämmelser som kan komma att påverka förvaltningen är 22 kap. 1a § OSL, 24 kap. 8a § OSL, eventuellt 25 kap. 2, 11 §§ OSL, 26 kap. 1a, 9c §§ OSL. Påverkan i detta fall utgörs av kommande sekretessprövning i det fall som handlingar begärs ut.

När det gäller förändringar i andra styrande dokument som kan komma att påverka förvaltningen ser ledningsstaben:

- Ny förbundsordning GR
- Nytt samverkansavtal GR-Vux
- Ny lokal överenskommelse gentemot Arbetsförmedlingen
- Riktlinje för anskaffning
- Uppdaterad delegationsordning
- Utfallet av arbetet gällande 4 kap. 1,4 §§ SoL
- Nya ramavtal gällande utbildning för särskilda undervisningsgrupper
- Nya ramavtal gällande kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå (YRK)
- Senare i år planeras även uppstart av arbete med upphandling av nytt ramavtal gällande kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå samt Sfi.

Ovanstående styrande dokument kommer att påverka hur förvaltningen kan planera och samordna dimensioneringen av regionalt anordnad yrkesvux. Det kommer också att påverka förvaltningens möjligheter att anskaffa sitt behov av kommunal vuxenutbildning och arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

7.2 Nämndens nomineringar

Varje ska stadens nämnder inkomma med så kallade till verksamhetsnomineringar till kommunfullmäktige. Nomineringar är delar av verksamheten som av olika anledningar behöver belysas nästkommande år.

Prio	Nominering	Effekt på verksamheten
1	KF:s uppdrag att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att i samverkan med Business Region Göteborg och Västra Götalandsregionen inleda arbete med utbildningscentrum och utbildningsinsatser med inriktning mot batterier.	För att möta ökad arbetslöshet och framtida behov av omställning på arbetsmarknaden behöver kommunen ta ett stort ansvar, såväl på kort som lite längre sikt. Det handlar om att möjliggöra ett utbildningsutbud för omställning och kompetensväxling.
2	KF:s uppdrag att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att avveckla regeln om att maximalt 25 procent av vuxenutbildningen får bedrivas i kommunal regi.	Då egenregin är dyrare än den upphandlade verksamheten finns risk att andra önskvärda insatser får utebli alternativt att volymen vuxenutbildning kommer att minska.
3	Nominering - kommunen som arbetsgivare.	För att stärka möjligheterna för deltagare i förvaltningens insatser men även funktionsnedsatta personer med arbetstillfällen behöver staden ta ett tydligare ansvar.
4	Omställningsuppdraget.	Ökad volym av utbildningar inom bristyrken. De initiativ som tas kring denna grupp har stor betydelse för såväl offentlig sektors som näringslivets kompetensförsörjning.
5	Utveckling statsbidrag.	Nivån på statsbidrag påverkar det utbud som förvaltningen kan tillhandahålla.

8 Sammanfattande diskussion för arbvux

Utifrån ovan beskrivning av skeenden och trender i omvärlden avslutas rapporten med att ringa in ett antal möjliga konsekvenser för arbvux verksamhet. Med hjälp av NAV:s reglemente, som beskriver vilka uppdrag som åligger förvaltningen, filtreras omvärldsbeskrivningarna för att landa i olika konsekvenser för arbvux.

8.1 Reglemente – Uppdrag för NAV

Det kommunala ändamålet

§ 1 Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har övergripande ansvar för den kommunala vuxenutbildningen. Nämnden ska för hela stadens räkning anordna arbetsmarknadspolitiska åtgärder och i övrigt ta de initiativ som behövs för att främja sysselsättningssituationen.

Nämndens verksamhetsområde och uppgifter

§ 2 Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning är huvudman för kommunal vuxenutbildning, utom för den vuxenutbildning som utförs i kommunal regi av utbildningsnämnden.

§ 3 Nämnden ska svara för att vuxenutbildning tillhandahålls enligt skollagen, förordning om vuxenutbildning samt övrig aktuell lagstiftning inom utbildningsområdet.

Nämnden ansvarar även för all antagning till kurser inom kommunal vuxenutbildning

§ 4 Nämnden ska utifrån fastlagda mål för kommunens vuxenutbildning fördela resurser till utbildningsnämnden som kommunal utförare samt anskaffa sådan vuxenutbildning som svarar mot medborgarnas och arbetsmarknadens behov.

§ 5 Nämnden ansvarar för att verkställa socialnämndernas beslut enligt 4 kap. 4 § socialtjänstlagen om deltagande i anvisad praktik, kompetenshöjande verksamhet eller annan insats som syftar till självförsörjning. Vid verkställandet fullgör nämnden socialtjänstuppgifter.

§ 6 Nämnden ska på beställning kunna genomföra kompetensförsörjnings- och kompetensutvecklingsinsatser för yrkesgrupper i stadens verksamheter.

§ 7 Nämnden ska vid behov inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska ansvaret anskaffa individualiserade kompetenshöjande insatser eller andra åtgärder för att främja sysselsättningssituationen.

§ 8 I nämndens uppdrag ingår övergripande ansvar för samordning, strategisk planering och kvalitetssäkring av vuxenutbildning och alla kommunala arbetsmarknadspolitiska insatser.

Särskilt ansvar

§ 9 Nämnden är arbetslöshetsnämnd (enligt lag 1944:475 om arbetslöshetsnämnd).

Samverkan

§ 10 Nämnden ska samverka med myndigheter och organisationer på arbetsmarknads- och vuxenutbildningsområdet samt vid behov etablera samverkansformer med

Övriga nämnder och styrelser i staden.

§ 11 Nämnden ska utifrån sitt verksamhetsansvar vara en aktiv part när det gäller insatser inom kommungemensamma frågor som trygghetsarbete, folkhälsoarbete, sociala erfarenheter i samhällsplaneringen samt samverkan med civilsamhället. Nämnden ska i sin organisation skapa förutsättningar för samverkan på stadsområdesnivå med andra verksamheter i staden.

Taxor och avgifter

§ 12 Nämnd får inom sitt verksamhetsområde anta taxor och avgifter av mindre ekonomisk betydelse, såsom avgifter vid dagcentraler, entréavgifter och liknande avgifter som inte med hänsyn till kraven på likabehandling av medborgarna måste fastställas gemensamt för hela kommunen.

Statsbidrag

§ 13 Nämnden ansvarar för att enligt lag och förordningar administrera och samordna riktade statsbidrag samt besluta om bidragets fördelning inom egen nämnd, i de fall ansvaret inte ligger på annan nämnd.

Nämndens sammansättning

§ 14 Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning består av 9 ledamöter med 6 ersättare.

8.2 Konsekvenser för arbvux

Anordna vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser

- Göteborg växer invånarmässigt mest i Sverige. Fler invånare betyder ökat behov av offentlig service. Det kan komma att påverka förvaltningen.
- Personer som uppbär ekonomiskt bistånd minskar. De som fortsatt har försörjningsstöd bedöms vara långt från arbetsmarknaden och i behov av mycket stöd.
- SFI för ukrainare är nu möjligt att erbjudas av kommuner. Enligt migrationsverket bor det 1 567 ukrainska medborgare i Göteborg (mars 2023). Det avser alla ålderskategorier.

- Idén om att öka statens ansvar för skolan är i dagsläget ännu bara ett kunskapsunderlag (SOU 2022:53), men att fundera på vad exempelvis ett statligt huvudmannaskap skulle få för konsekvenser bör beaktas. Även sannolikheten för, och när i tiden ett sådant förslag kan tänkas införas bör bevakas.
- De insatser som idag finns för personer som uppbär ekonomiskt bistånd och som bedöms vara tillräckliga för att nå självförsörjning är KC (72%) och studier (70%) de som ligger högst. Det finns dock behov som inte tillgodosetts och de två största behoven är jobbfokuserad insats, (1 372 personer) och arbetslivsinriktad rehabilitering (1 319 personer). Att ta vara på väl fungerande insatser och utveckla dem med icke tillgodosedda behov torde ge bra resultat.
- Omställningsstudiestödet är relativt nytt, men har fått många ansökningar från människor i anställning som vill kompetensutveckla sig för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Då endast fem procent av de beviljade ansökningarna rör komvuxutbildningar bör förvaltningen ställa sig frågan om man vill öka den andelen eller konstatera att intresset antagligen kommer att ligga på denna nivå.
- Utredningen om att mäta och belöna progression kan innebära att förvaltningen sfi-verksamhet påverkas. Bland annat föreslås att huvudmannen ska ansvara för att progressionstest genomförs.
- 150 miljoner kronor i statsbidrag för att skapa jobb till unga och sommarjobb har riktats till arbetsförmedlingen för fördelning till andra aktörer.

Samordna och strategiskt planera vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser

- I dagsläget sker ett utvecklingsarbete mellan socialförvaltningarna, arbvux, Finsam inom ramen för arbetsmarknadsinsatser. Vidare har ett nytt samverkansavtal skrivits mellan arbetsförmedlingen och staden. Ett nytt avtal mellan staden och göteborgsregionen håller på att arbetas fram. Det är många aktörer, men arbetet pågår i syfte att samordna och strategiskt planera vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser.
- Kommunernas yrkesutbildningar och arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar bedrivs parallellt och av likartad karaktär. Finns det anledning att tydliggöra vilka utbildningar som ska ges och vilka målgrupper utbildningarna riktar sig till?
- Sveriges kommuner och regioner efterfrågar fortfarande tydligare riktlinjer om vad som är kommunens respektive statens roll i arbetsmarknadspolitiken samt hur samverkan ska gå till.

Kvalitetssäkra vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser

- Tjänsteutbud och arbetssätt utifrån Socialtjänstens målgruppsbehov är under utveckling. Målgruppen är idag längre från arbetsmarknaden och behöver mer tid i rustningsinsatser.

- Aktivitetskrav eller aktivitetsplikt måste bevakas. Staten utreder frågan. Staden har sedan tidigare krav på motprestation. Vad kommer kraven att innebära i praktiken? Hur många timmar i veckan krävs? Vad räknas som aktivitet? När ska det införas? Vad behöver förvaltningen göra för att möta upp denna eventuellt nya lagstiftning?
- Då mer utbildning ska ges av utbildningsförvaltningen i egen regi, övergår ansvaret för kvalitetssäkring till utbildningsförvaltningen då denne är huvudman för utbildning i sin egen regi.

Ta initiativ för att främja sysselsättningssituationen

- En tendens att fler aktörer verkar inom området kompetensförsörjning och att samverkansformer och rollfördelning behöver diskuteras.
  - Samverkan, ansvar, utbud och roller behöver fortsatt utvecklas mellan de olika aktörer som på något vis arbetar med att främja sysselsättningssituationen/kompetensförsörjningen/tillväxten. Skolverket, VGR, GR, BRG, Arbetsförmedlingen, Socialtjänsten, fack, arbetsgivare, utbildningsförvaltningen och arbvux har alla roller och ansvar i detta. AF får till exempel en ny instruktion som innebär att de ska stödja kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden. Sedan 1 augusti 2022 ska regionerna enligt lag (2010:630) om regionalt utvecklingsuppdrag ”fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt.” Det sker även en myndighetssamverkan under ledning av MYH för att samordna arbetet med kompetensförsörjning i landet. Att reda ut roller, ansvar och uppdrag inom kompetensförsörjningsområdet pågår, är komplext och kommer att ta tid för att hitta formerna. Både lokalt, regionalt och nationellt.
- Djupet på en eventuell lågkonjunktur kan leda till behov av olika motåtgärder från arbvux.
  - Om lågkonjunkturen inte blir särskilt djup kvarstår dagens läge med kompetensbrist i många branscher och personer utan tillräcklig kompetens för att komma in på arbetsmarknaden. Då behövs attraktiva och lättillgängliga bristyrkesutbildningar som är relativt korta. Det behövs även lösningar för personer i behov av omställning, så kallad re-skill och up-skill. De som är längst ifrån arbetsmarknaden behöver fortsatt rustas.
  - En riktigt djup lågkonjunktur kan skapa en större arbetslöshet. Viljan att anställa minskar och jakten på kompetens lägger sig. Det kan resultera i att människor blir arbetslösa längre perioder som arbvux kan möta genom att erbjuda utbildningar som pågår under längre tid och ger högskolebehörighet eller yrkesutbildningar som ger djup kompetens inom ett eller flera yrkesområden. Långtidsarbetslöshet kan, även om det låter hårt,

vara en möjlighet för människor att ändra inriktning i arbetslivet.

- Oavsett konjunktur finns branscher där kompetensbehovet kommer att fortsätta. Velfärdsyrken har länge haft och kommer fortsatt ha mycket stora behov av att rekrytera personal. Den gröna omställningen kommer också att fortgå och där uttrycks från arbetsgivarorganisationen Teknikföretagen mycket stora behov.
- Målgrupper som har en utsatt position på arbetsmarknaden är funktionshindrade och äldre. Det finns fler grupper, men de två nämnda har en något undanskymd plats i diskussionen. Finns det insatser av något slag som förvaltningen skulle kunna utveckla för att öka dessa målgruppers arbetskraftsdeltagande i tider av kompetensbrist?
- Utredningen På egna ben (SOU 2023:7) pekar på Lokala jobbspår som ett effektivt stöd för arbetslösa långt från arbetsmarknaden och arbetsgivare som vill rekrytera. I utredningen ser man också att fokus har skiftat från målgrupp till individuella behov. Lokala jobbspår där man utgår från rekryteringsbehov hos arbetsgivare och behov hos arbetslösa är en pusselbit för att främja sysselsättningssituationen. Även arbetsförmedlingen är inne på denna linje då de i sin återrapportering till regeringen. De säger att de behöver arbeta med ökat individuellt stöd med inriktning på fler arbetsplatsnära insatser för den grupp som står längst från arbetsmarknaden.

Utöva huvudmannaskap för vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna

- Att mer av förvaltningens vuxenutbildning ska ges i egenregi innebär att huvudmannaskap för fler elever går över till utbildningsförvaltningen.
- Folkhögskolor har rätt att erbjuda utbildning motsvarande sfi om de har rätt att sätta betyg, anordna provning och att utfärda betyg och intyg. Personer kan ansöka, och har rätt till, denna utbildning istället för sfi med kommunen som huvudman.

Utöva personalansvar

- Distansarbete och hybridarbete (delvis på arbetsplat, delvis distansarbete) har blivit vanligare efter pandemin. Det har för- och nackdelar (balans i livet kontra svårt att samla människor fysiskt till möten), men med tanke på det allvarliga budskapet i IPCC:s klimatrapport finns klimatfördelar med distansarbete i form av behov av mindre lokaler och mindre resande till- och från arbetsplatser.
- AI i form av exempelvis chatboten ChatGPT är bara i begynnelsen av vad tekniken kan åstadkomma. De närmaste åren kommer användningen av liknande tekniker att börja användas för att effektivisera och förenkla arbetslivet, företrädesvis för tjänstepersoner. I det längre perspektivet kommer frågan att behöva ställas hur tekniken ska användas, om den ska ersätta vissa funktioner och kanske ställas

inför det faktum att alla personer inte kommer att behövas i samma utsträckning.

Arbetsmarknad och vuxenutbildning

Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

E-post: arbetsmarknadvuxenutbildning@arbvux.goteborg.se

